

БАЊАЛУЧКЕ НОВИНЕ

ОРГАН СОЦИЈАЛИСТИЧКОГ САВЕЗА РАДНОГ НАРОДА - БАЊА ЛУКА

Год. III - Број 78

Бања Лука, 18 фебруар 1955

Примјерак дин. 10

Osnovne ćelije našeg društvenog i političkog uređenja

КОМУНЕ И КОМУНАЛНЕ „ГРАНИЦЕ“

ПРИЈЕДЛОГ КОМИСИЈЕ: 7 КОМУНА

BANJALUČKA KOMUNA

U sastav Banjalučke komune ulaze sadašnje područje grada Banje Luke i područja slijedećih sela: Vrbanja, Česma, Debeljaci, Presnača, Rebrovac, Ponir, Mehovci, Memići, Balte, Jagarc, Bastasi, Rekačica, Kola, Petričevac, Pavlovac, Motika, Mali Prnjavor, Čokori, Donja Kola, Derviši, Drakulić, Novaković, Priječani, Šargovac, Vučevići i Zalužani. Selo Rekačice ulaze sa 1/3 svoje teritorije, sela Kola sa 1/2.

Grad Banja Luka prema popisu 1953 godine broji 37.770 stanovnika, a sela koja ulaze u sastav komune 18.210 stanovnika. Buduća Banjalučka komuna brojala bi ukupno 55.980 stanovnika.

KOMUNA ĆELINAC

Ova komuna prostirala bi se na istočnom dijelu teritorije sadašnjeg sreza banjalučkog sa granicom po današnjoj granici sa NOO-e Slatina, zatim granicom sreza prnjavorskog obuhvatajući od ovog sreza sela Kamenica, Nova Dubrava i stara Dubrava do tromede Prnjavor - Teslić - Banja Luka, zatim ide granicom sadanjenog sreza testičkog do sreza kotorvaroškog i obuhvata od ovog sreza sela Popovac i Lipovac, do Ponira, Debeljaka i Vrbanje.

Sela koja se uključuju u sastav ove komune iz sadašnjeg sreza banjalučkog imaju 9.631 stanovnika u 1.624 domaćinstva. Stanovništvo se pretežno bavi poljoprivredom. Ukupna površina koja otpada na dio sreza banjalučkog iznosi 24.201 hektar.

KOMUNA KRUPA N/V

Prostirala bi se na južnom dijelu teritorije sadašnjeg sreza banjalučkog, od sela Rekačice, Bastasa, Memića, granicom sreza Kotorvaroškog do tromede Kotor Varoš - Mrkonjić Grad - Banja Luka zahvatajući selo Baljvine i Surjan Bočac od Mrkonjićkog sreza do sela Lusica, Dobrnje, uzima jedan manji dio sela Han Kola zvani zaseok Rupari i 2/3 sela Rekačice do puta prema granici komune Banja Luka.

Sela koja se uključuju u sastav ove komune iz sadašnjeg sreza Banjalučkog imaju 10.276 stanovnika u 1.537 domaćinstava. Stanovništvo se bavi pretežno poljoprivredom. Ukupna površina koja otpada na dio sreza banjalučkog iznosi 23.090 hektara.

KOMUNA BRONZANI MAJĐAN

Ova komuna prostirala bi se na zapadnom dijelu sadašnjeg sreza, od sela Kmečana, granicom sreza Sanski Most, zatim prijedorskog, uzimajući selo Jerlićku do Radosavske, dalje granicom sela Radosavske, uzima dio sela Piskavice do Motika, granicom komune, uzima dio sela Han Kola zatim granicom prema NOO Dobrnja.

Sela koja se uključuju u sastav ove komune iz sadašnjeg (Nastavak na 2 strani)

Дискусије о претстојећој новој административно-територијалној подјели садашњих среза и општина и стварању будућих комуна и заједница комуна, које се већ неколико мјесеци воде у свим крајевима земље, на паравно и код нас, побудиле су, свуда, огромно интересовање најширих кругова наших грађана заузимајући централно мјесто њиховог политичког интересовања. Разговори о комунама постали су сада, у правом смислу, политичка тема дана.

Међутим, ма да ће дискусије о комунама, а нарочито, рад на њиховом формирању трајати још прилично дуго, јер ће управо ради о веома важним питањима чијем се рјешавању мора прилазити с пуно пажње и размјеравања, пеће ипак бити из одмет да се већ и из досадашњег тока тих дискусија извуку изјесни закључци и укаже на неке карактеристичне моменте. Ово управо тим прије што је рад на тим пословима још у току, а указивање на изјесне негативне појаве у досадашњим дискусијама о комунама моћи ће, надамо се, само да помогне потпунијем размјеравању суштинских проблема који се рјешавају и правилном усмеравању тих дискусија на питања која су стварно битна.

Нема сумње да је садашњи рад на одређивању територија будућих комуна и заједница комуна, веома значајан и одговоран посао, јер као што је већ свима познато, не ради се само о формалној новој административној подјели садашњих среза и општина, него о стварању таквих нових територијалних јединица које ће моћи да одговоре свим захтјевима будућих комуна — да, с једне стране, буду довољно „велике“ да би са постојећом привредном осномом и потенцијалом који ће се постепено развијати, могле економски да egzistiraju, а с друге стране, опет, да буду и довољно „мале“ да би у своје органе власти и друге форме друштвеног управљања могле стварно да обухвате и активизирају најшире кругове грађана са својих територија. Само такве комуне моћи ће у потпуности да одговоре својој сврси, односно, да постану основне ћелије нашег друштвеног система чији је осном народно самоуправљање. Одредити територије таквих комуна није ни мало лак посао, поготово у нашој републици, и нашем крају, у коме су скоро сва подручја економски и културно заостала, терен веома разнолик, а села разбијена и саврло слаби, па често и никаквим саобраћајним везама. Зато тај посао захтјева дуг, веома стрпљив и свјестан рад.

Природно је да и у дискусијама које се воде о тим питањима, у данашњу изјесних приједлога или стављању евентуалних примједба на рад комисија,

треба полазити првенствено с тог становишта — са становишта основних функција и улоге будућих комуна. Досадашњи ток тих дискусија, наравно не увијек, али ипак у приличном броју случајева, показује, међутим, да се ти основни моменти понекад губе из вида, да често долазе до изражаја и изјесне локалистичке тенденције што дискусији о комунама даје само погрешан правац и непотребно отежава рад на правилном рјешавању тих проблема.

Јасно је да никаква комисија не може у садашњим условима створити одмах идеалне комуне, јер би се таква подручја, у нашој републици, буквално могла на прсте избројати. Разлике у степену развијености појединих подручја не могу се преконоћ избрисати, а било би опет веома погрешно оријентисати се због тога на вјештачко одређивање територија неких комуна само због тога да би им се, због моменталне заосталости, прикључило и понеки дио активнијих комуна „по сваку цијену“, то у пракси ипак не би донијело никакву корист, јер се административним путем не могу поништити природна гравитирања разних подручја, њихов производни карактер и заједнички проблеми који из тога проистичу. Мора се бити начисто с тим да ће у прво вријеме бити много комуна с пасивним економским билансом којима ће заједница морати да помаже док се развију и чврсто стапу на „своје ноге“. А свака наша комунa има у својим педрима довољно скривеног потенцијала који ће јој омогућити да се постепено развије у снажно и богато подручје. Зато се на проблеме комуна и одређивање њихових територија не може гледати полазећи само са становишта њиховог садашњег економског стања, него првенствено са гледишта перспективе њиховог развика.

Има наравно у вези с тим и неких других појава које, ипак, немају никакве везе са стварним питањем комуна и комуналног уређења, али би, обзиром на њихову штетност и потребу да се такве појаве сузбију већ у самом њиховом зачетку, требало и о њима рећи бар неколико ријечи. Ради се, наиме, о неким појавама распривања старих шовинистичких страсти и од раније потхрањиваних антагонизама између појединих сусједних села која треба да убу у састав исте комуне јер их управо сви објективни фактори упућују на сарадњу и заједничко рјешавање проблема. Таквих појава додуше нема много, али су у неким селима ипак дошле до изражаја приликом дискусија о комуни и њеним границама. Има такође и глухих тврдњи да ће, тобоже, комуне бити нешто слично бившим селачким радним задругама, па чак и већ отужних парола о заједничком

(Наставак на 3 страни)

DRUG TITO GOVORI U RIJECI NA POVRATKU U DOMOVINU

SIMBOL LJUDSKIH IDEALA

Još se nije navršilo 14 godina od prvih ustaničkih borbi za slobodu, ni 12 od istoriskih odluka u Jajcu kada je stvorena naša socijalistička država, niti 10 godina od potpunog oslobođenja zemlje, a već se širom svijeta zna za našu borbu, naše pobjede, našu socijalističku izgradnju — za našeg voljenog Tita, pod čijim smo rukovodstvom sve to stvorili. Znaju za nas i oni iz prostrane Indije pod Tibetom, u Bombaju, Delhiju, Madrasu i drugdje, a isto tako i u prijateljskoj Burmi od Ranguna do Tang-Džija i dalje. Čuli su za nas još ranije dok su se borili protiv kolonijalnog ropstva za neza visnost i slobodu. Ali ne samo da su čuli za našu otadžbinu, herojsku borbu i pobjede naših naroda, nego je za mnoge građane Indije i Burme takva naša zemlja, a naročito naš vođa drug Tito, postao simbol ljudskih ideala — slobode, ravnopravnosti i ljudskog prijateljstva. Zar to ne potvrđuju oni spontani, nevdeni dočeci priređeni drugu Titu u Simli i drugim mjestima širom Indije i Burme? Zar to ne potvrđuje riječi običnih nepoznatih ljudi koji su svojoj djeci u Indiji davali ime Tita ili onih hiljada Burmanaca, koji su svog najvećeg sina i borca za slobodu Aung Sana nazvali Titom sa Istoka.

Takav ugled naše zemlje i druga Tita jačao je i pre-rastao u prijateljstvo među narodima. Simpatije i želje običnih ljudi u ovim oslobođenim zemljama prihvatili su i njihovi rukovodioci. Vlade Indije i Burme pozvale su druga Tita da ih kao prvi rukovodilac jedne evropske zemlje i kao prijatelj zvanično posjeti. Pozivi su prihvaćeni, prevaljen naporan put i želje miliona građana Indije i Burme ostvarene su. Vidjeli su Tita i ostale naše rukovodioce u njegovoj pratnji. Sa svih strana na stotine kilometara hrllili su i pješice da se s njim sretnu, da mu stisnu ruku, da pokažu svoju ljubav. I niko se nije razočarao radi uložених napora. Brđani sa Tibeta prvi put u svojoj istoriji igrali su od sveg srca svoja narodna kola zagrijeti sa rukovodiocem jedne daleke evropske zemlje, sa našim Titom kao svojim najdražim. Igrali su umorni od dugog pješčenja, ali umor se nije osjećao. Tito ih je svojom bliskošću, neizmjernom ljubavlju i brigom prema radnim ljudima osvajaо, kao i sve ostale na dugom putu kroz Indiju i Burmu. Titova bliskost, bliskost čovjeka poniklog iz naroda sijala je neumoljivo i opajala ih. Takvog su vidjeli Tita, klicali mu, davali poklone i priredivali najveće počasti. Preko druga Tita i njegovih saradnika upoznavali su поближе i naše narode, našu socijalističku domovinu. Ali, i mi smo svi kroz posjetu druga Tita upoznali naše daleke prijateljske zemlje koje su nam do tada bile nepoznate. Upoznali smo njihove velike umjetničke tvorevine. Saznali smo da se i kod njih ulažu veliki napori na izgradnji boljeg života.

I dugi put prijateljima i posjeta kod njih koja je predstavljala velike narodne manifestacije krunisan je. Jednodušnost u pogledima na očuvanju mira i odnose među narodima potvrđena je. Deklaracija u Delhiju i srdačni razgovori u Burmi dokazali su to. Tu istovjetnost pogleda i bliskost izrazio je i drug Tito riječima: »Da, kažaće neki ali niste donijeli nikakav pakt, niste preuzeli nikakve obaveze. Nama pakt ne treba, nama je pakt u srcima i mozgu, mi znamo šta hoćemo.«

Mi Krajišnici, kao i svi narodi naše zemlje budno smo pratili svakog dana putovanje druga Tita. U svakom dočeku i ispraćaju na dugom putu i mi smo učestvovali jedinstveni uz Tita. Daljina nas u tome nije sprječavala. I s nestrpljenjem smo čekali povratak našeg Tita da ga opet vidimo među nama odlučnog, nasmijanog i bliskog kao i uvijek poslije velikih pobjeda. I naš Tito je došao. Opet je kod nas, ali sa njegovim povratkom došle su nam i srdačne poruke i želje naših dalekih prijatelja, od kojih nas daljina ne razdvaja. Jer, srca ne poznaju daljine. Prijateljstva osvajaју prostranstva. Veliki ljudski ideali — sloboda, mir i sretan život, kao i isti ciljevi kojim stremimo, privlače nas, spajaju i čine bliskim.

Sada kao niz puta ranije osjećamo se ponosnim što smo sinovi naše herojske socijalističke zemlje, što nam je vođa naš voljeni Tito. Taj ponos sve nas obuzima i napaja novim snagama za nove uspjehe na putu blagostanja.

Iz naših srca i sveg našeg bića i ovog puta mi Krajišnici, sa svim narodima Jugoslavije možemo da zaželimo samo jedno: da nam naš veliki vođa, voljeni Tito dugo poživi za našu sreću, naših prijatelja i sveg miroljubivog čovječanstva.

NA PROŠIRENOJ SJEDNICI SRESKOG ODBORA SSRN KOJOJ SU PRISUSTVOVALI PRETSTAVNICI SUSJEDNIH SREZOVA DAT JE PRVI PRIJEDLOG O FORMIRANJU KOMUNA U OKVIRU BANJALUČKE ZAJEDNICE KOMUNA

Prijedlog koji je proširenoj sjednici Sreskog odbora SSRN podnijela komisija koja je na osnovu analiza i dokumentacija radila opsežni referat, zasnovan na ekonomskim, komunalnim, zdravstvenim i prosvjetnim osobenostima

Niko Jurinčić

dosadašnjeg banjalučkog sreza, vodeći računa i o konfiguraciji terena. Umjesto ranijih predloženih pet, komisija je stala na stanovi-

7 KOMUNA

(Nastavak sa 1 strane)

sreza banjalučkog imaju 14.902 stanovnika u 2.333 domaćinstva. Stanovništvo se pretežno bavi poljoprivredom. Ukupna površina koja otpada na dio sreza banjalučkog iznosi 24.592 hektara.

KOMUNA KADINA VODA

Ova komuna prostirala bi se na jugozapad sadašnjeg sreza banjalučkog obuhvatajući u cjelini opštinu Dobrnja i sela: Sitnica, Dubica, Gornje Sokolovo i Gornje Ratkovo iz ključkog sreza.

Sela koja se uključuju u sastav ove komune iz sadašnjeg sreza banjalučkog imaju 10.376 stanovnika u 1.437 domaćinstava. Cjelokupno stanovništvo je poljoprivredno. Ukupna površina ovih sela iznosi 26.220 hektara.

KOMUNA DRAGOČAJ

Ova komuna prostirala bi se na sjeverozapadnom dijelu sadašnjeg sreza banjalučkog, od sela Piskavice, granicom dosadašnjeg Prijedorškog sreza, zatim granicom bosanskogradiškog sreza do Bakinca, Jablana, granice msela Bukovice i Glamočana, granicom gradske komune, zatim obuhvata dio Piskavica do J. Radosavske.

Ukupna površina ove komune bila bi 23.271 hektar, sa 16.473 stanovnika u 2.852 domaćinstva. Stanovništvo se pretežno bavi poljoprivredom, a takođe je i znatan broj stanovnika uključen u privredu grada Banje Luke.

KOMUNA KLAŠNICE

Prostirala bi se na sjeveroistočnom dijelu sadašnjeg sreza od sela Kozare, granicom sreza Bosanska Gradiška, granicom sreza srbačkog, zahvatajući selo Papažane ovog sreza, te sela: Koljani, Drugovići, Devetina, Hrvacani, Ljubatovci i Rajčevići sreza prnjavorskog do sela Kamenice, zatim do sela Jošavka i dalje opštinskom granicom gradske komune, a zatim granicom sela Glamočani, Bukovica, Jablan, Kozara do granice dosadašnjeg bosanskogradiškog sreza.

Sela koja se uključuju u sastav ove komune iz sadašnjeg sreza banjalučkog imaju 18.013 stanovnika u 3.432 domaćinstva. Ukupna površina ove komune za područje iz sastava sreza banjalučkog iznosi 25.971 hektar.

šte da bi sedam komuna, u prijedlogu opravdanih, bolje odgovaralo ako se ima u vidu ekonomska aktivnost pojedinih područja, a zatim i jačanje samoupravnosti kao osnovnog principa u formiranju novih ćelija našeg društvenog i političkog uređenja.

Pokazalo se da je interesovanje birača za pitanje formiranja komuna veoma živo, iako je ono više orijentirano na diskusije o granicama pojedinih komuna nego na ekonomsku aktivnost pojedinih područja koja treba da se razvijaju u samostalnoj ekonomskoj jedinici. Neki poslanici i članovi plenuma iznijeli su na sjednici niz prijedloga koji su potekli od birača koji, još uvijek orijentirani na shvatanje da centar komune predstavlja izbor blagostanja za područje cijele komune, očekuju od pripajanja gradu Banjoj Luci riješenja niza problema koji se postavljaju u pogledu ekonomske aktivizacije njihovih područja. Takav je slučaj sa nekim selima dosadašnjeg opštine Krupa na Vrbasu, ili nekim selima koja će u pogledu centra biti orijentirana prema predloženom sjedištu komune u Bronznom Majdanu. Sličnih prijedloga ima i kod onih sela koja su orijentirana prema novim sjedištima komuna iako ih navike vuku ka udaljenijim ili usvojenim centrima (primjer Gornja Snjegotina u dosadašnjoj ćelinačkoj opštini). Svakako da je veoma interesantan i izgleda jedino moguće konstruktivan prijedlog komisije u pogledu formiranja komune sa sjedištem u Kadijinoj Vodi. Pitanje Manjače a posebno dijela oko Sitnice, poznatog po svojoj pasivnosti i potpuno nerazvijenoj privredi, po prijedlogu komisije rješava se formiranjem jedne posebne komune, periferne u odnosu na centar zajednice (Banju Luku) ali koja će svojim problemom uticati na razvijanje stalne brige za ovaj kraj. Da je prijedlog komisije išao za tim da ovo pasivno područje rascjepka na nekoliko susjednih ko-

Momir Kapor

muna, svakako da se osnovni problem — ekonomske aktivizacije ovoga područja, ne bi sagledavao u cjelini.

U obrazloženjima prijedloga kojeg je komisija dala pada u oči veliki uspjeh u razvitku školstva na terenu dosadašnjeg banjalučkog sreza. Ne može se reći da broj školskih zgrada zadovoljava potrebe u školskom prostoru, ali je veoma pozitivan podatak o tome da naprimjer u gradu Banjoj Luci ima osam a u selima koja su predviđena kao sastavni dio buduće banjalučke komune ima 12! Međutim u pogledu zdravstvenih i socijalnih ustanova na terenu sreza stanje je djetimetalno suprotno: 23 zdravstveno socijalnih ustanova ima u gradu a na terenu čitavog sreza nema ni jedne.

Osim nekih starijih pitanja definitivnih granica pojedinih komuna u diskusiji su skrsila i tri krupnija pitanja. Jedno od važnijih je i kako će se postaviti teritorija grada u budućoj zajednici komuna (iz riječi druga Nike Ju-

rinčića). Može li grad predstavljati jednu cjelinu ako se njegova teritorija pruža i na po 13 kilometara daleko od centra, čime se jačanje grada zapostavlja čak u tolikoj mjeri da bi se pitanja seoske privrede mogla postaviti tako da nadvladaju neke gradske probleme. (Primjer za ilustraciju može da bude jedna koncepcija iz susjednog sreza prijedorskog o Prijedoru kao centru jedne komune u kojoj bi broj seoskog stanovništva bio dva puta veći od gradskog).

Drugo pitanje koje će moći da sa više analiza riješi međusreska komisija koja je na ovoj sjednici formirana odnosi se na mogućnost formiranja jedne komune, koja u prijedlogu nije uzeta u obzir: Omarska. U prijedlogu komisije Ivanjska se javlja kao centar komune koja bi obuhvatala područje današnje opštine Piskavica, koje je veoma prostrana. Dok, s druge strane, plenum koji je diskutovao o formiranju komuna na Prijedorском srezu, pitanje Kozarca kao centra jedne

Drago Mažar

komune nije mogao definitivno da riješi, nego se išlo na gore pomenutu koncepciju priključenja i Kozarčkog područja centru prije-

dorske komune. Međusreska komisija će razmotriti mogućnost formiranja granične Omarske komune, koja bi u slučaju da se uvidi ekonomska opravdanost ovakvog prijedloga obuhvatala teritoriju opštine Piskavica i onaj dio teritorije opštine Ivanjska koji bi konfiguracijom tla gravitirao ka Omarskoj, dok bi ostali dio ove opštine pripao po svoj prilici banjalučkoj komuni. (Diskusija drugova Milana Kneževića sekretara SK SKJ iz Prijedora i Rade Bašića, sekretara GK SKJ iz Prijedora).

Iako je u jednom prijedlogu na početku konkretnije diskusije o komunama gradiški srez pominjan kao jedna jedinstvena teritorija koja bi mogla da predstavlja područje samo jedne komune, ovakav prijedlog je sasvim odbačen iz niza opravdanih razloga od kojih je najkrupniji glomaznost ovako postavljene osnovne ekonomske jedinice. U diskusiji o vezi gradiške komune sa banjalučkom koje vezuje komunikacija prvoga reda (automobilski put) postavlja se imperativna potreba formiranja još jedne komune. Kako će ona biti postavljena i koje će joj biti centar (predlažu se sjedišta u Topoli) stvar je koja zahtjeva još studiranja obzirom na novu varijantu formiranja komune kojoj neće biti centar Laktaši nego Klašnice koje po svom geografskom položaju, naročito u pogledu saobraćajnih veza, predstavlja veoma sretno riješenje jednog opštinskog centra.

Diskusija o formiranju naših budućih opština uhvatila je maha iako zahtjeva još mnogo i mnogo ozbiljnih razgovora u kojima će se ekonomski aktivitet pojedinih područja (diskusija druga Drage Mažara) morati postaviti iznad težnje da se diskusije ograniče samo na pitanja granica što bi donekle moglo odvući u administrativno tretiranje veoma odgovornog političkog posla u formiranju osnovnih ćelija našeg društvenog i političkog uređenja.

У КОТОР ВАРОШУ

На Срезу которварошком у последње вријеме је било много ријечи о формирању и начину организације будућих комунa. Углавном је преовладало мишљење да би будуће комуне требале да имају своја сједишта у Скендер Вакуфу и Котор Вароши.

По замисли која је искристаллизирана на недавно одржаном проширеном Пленуму ССРН, комунa Котор Варош територијално би обухватала села која су смјешена у долини ријеке Врбање са садашњим општинским подручјима Забрђе, Котор Варош, Врбањци и једним дијелом општине Шипраге, Масловаре и већим дијелом општине Превиле. Ово подручје обухвата териториј на коме живи око 23.000 становника. Из ове комуне би се евентуално издвојило један дио Превилске општине, уколико би била формирана комунa у Карановцу, а не како се сада предвиђа у Крупини на Врбасу. Готово цијело ово подручје повезано је цестовним саобраћајем и зато постоје сви услови за оштећак ове комуне. Изузетак чине нека села Шипрашке општине. Ово питање би се могло ријешити постављањем испостава у овим мјестима јер не постоје могућности да се ово подручје припоји било којој комуни на другом срезу.

Перспективе за развитак ове комуне су више но добре. Предвиђа се отварање рудника угља у Масловарама као будуће сировинске базе за Творшћу високогелатинске базе у Вањој Луци. Отварање рудника ће неминовно повући за собом и осепо-

љавање пруге нормалног колосјека на траси којом данас пролази пруга ускоколицне жељезнице. Међусобно повезивање појединих села изградњом ове пруге такође би одиграло видну улогу у будућем развитуку комуне.

За формирање комуне у Скендер Вакуфу постоје нешто слабији услови. Она би обухватала териториј садашње општине са селима Имплази, Влатковићи, Горња Грабовица као и мањим дијеловима општине Шипраге и Превиле. На овом терену живи око 12.000 становника. У географском погледу подручје представља једну цјелину која није међусобно повезана никаквим саобраћајницама. Ипак, питање саобраћаја биће ријешено у догледно вријеме изградњом цесте Вања Лука — Скендер Вакуф која ће у овој години бити завршена. Како ће се изградња ове цесте повезати са радницама који се изводе на цести од Травника преко Влашића у правцу Имплаза.

Највећу ставку у приходима садашње општине у Скендер Вакуфу чине добити од експлоатације шумских масива. Само у овој години ти приходи ће бити око четири пута већи од оних који су остварени у прошлој години. Пољопривреда је слабо развијена у овом крају али постоје сви услови за добар развитак сточарства. Посебно је питање развитака угоститељства и могућности за шире кориштење природних богатстава којима обилује овај крај у туристичке сврхе.

В. Селин

U BOSANSKOJ

Pitanje izgradnje komuna postalo je u posljednjih mjesec dana centralna tema društveno-političkog života u Bosanskodubičkom srezu. Poslije nedavno održanog plenuma Sreskog odbora Socijalističkog saveza koji je opširno raspravljao o tome, sada se u svim opštinskim centrima i selima održavaju predavanja sa diskusijama o teritorijalnom izgledu buduće dubičke komune. Jedna posebna komisija Narodnog odbora sreza, koja je formirana na osnovu zaključaka Plenuma pristupila je i prikupljanju ekonomske dokumentacije na osnovu koje bi se pripremili konkretni prijedlozi za formiranje komuna. Međutim, iako je formiranje komuna zasada još uvijek predmet diskusija i izmjene mišljenja, pitanje u okviru koje zajednice komuna bi trebalo da se nalazi dubička komuna već je uglavnom preciznije određeno i u tom pogledu nije bilo podvojenih mišljenja. Većina stanovništva je složna u tome da će sadašnji Dubički srez u okviru prijedorske zajednice komuna imati daleko bolje uslove za brzi ekonomski razvoj. Ovo tim više, obzirom da Prijedor koji se poslije oslobođenja razvio i stalno razvija u industrijski centar Bosanske Krajine, gravitira najveći dio sadašnjeg Dubičkog sreza. I komunikacione veze, zašim plasman poljoprivrednih proizvoda, kao i niz drugih faktora idu u prilog tome.

JEDNA ILI DVIJE KOMUNE

Kada je na Plenumu Socijalističkog saveza raspravljano o teritorijalnom izgledu Dubičke komune, ranijem mišljenju koje je do tada bilo čvrsto i zasnivalo se na tome da bi Dubički srez, kao izrazito poljoprivredni kraj, trebalo uz izvjesna teritorijalna razgraničenja sa ostalim komunama, formirati ko jednu komunu — pridružilo se i mišljenje predstavnika opštine Knežice i drugih okolnih sela da bi sadašnji srez trebalo formirati u dvije komune sa sjedištima u Knežici i Dubici. Prema njihovom prijedlogu, knežička komuna, iako za početak s ekonomske tačke gledišta ne bi imala svog opravdanja, uz oslonac na privredno razvijenije komune mogla bi da se u dogledno vrijeme brzo razvije i privredno osamostalji. Ona bi teritorijalno uključila i nekoliko sela Prijedorškog sreza i imala bi 19 sela sa oko 8.500 stanovnika. Kod tvrdjenja da bi komuna u Knežici imala svog opravdanja, polazi se obično od toga da se ovo područje nalazi na raskrsnici puteva Prijedor — Dubica — Bosanski Novi i da se Knežica već i od ranije formira u neku ruku kao centar većeg broja sela ovog kraja. To je dio sreza koji ima naročito povoljne uslove za razvoj poljoprivrede, a sim toga značajnu stavku u njenim prihodima moglo bi da predstavlja i iskorištavanje drvene mase sa jednog dijela Kozare zbog povoljnih uslova prevoza. Pored ostalih faktora, razvoju Knežičke komune, ukoliko bi došlo do njenog formiranja, pogodovalo bi i to što već sada postoje uslovi za elektrifikaciju cijelog područja, a za te radove već postoje izvjesni elaborati. Sada je upravo u završnoj fazi izgradnja dalekovoda Prijedor — Dubica koji prolazi kroz ovo područje i predviđa se da se već ove godine pored trafostanice u Dubici, izgradi i jedna manja u Knežici. Međutim, u razgovoru sa narodnim poslanikom drugom Lazom Krnetom na temu — da li jedna ili dvije komune, moglo se saznati da po opštem mišljenju, a koje je uglavnom izraženo u diskusiji na plenumu — sadašnju teritoriju sreza ne bi trebalo cijepati na dvije komune iz razloga što je Dubički srez još uvijek ekonomski nerazvijen srez i da njegov daljnji razvitaK kao izrazito poljoprivrednog područja zavisi od znatnih ulaganja društvene zajednice na planu unapre-

denja poljoprivrede. Po njegovom mišljenju, teza pretstavnik Knežice i okolnih područja o formiranju komune u Knežici ima opravdanja kada se polazi od njenog teritorijalnog izgleda, dok po gruboj ekonomskoj računici izlazi da za to, bar zasada, nema uslova. Ukupni nacionalni dohodak sadašnjeg sreza koji se ostvaruje uglavnom od poljoprivrede i manjim dijelom iz ostalih djelatnosti iznosi nešto preko 714 miliona din.

JEDNA KOMUNA — NAJBOLJE RIJEŠENJE

Prema mišljenju koje se iskristaliziralo na Plenumu i kroz diskusije koje se posljednjih dana vode po pitanju formiranja komuna, postoje svi izgledi da će Dubički srez uz neke teritorijalne izmjene predstavljati jednu komunu u okviru Prijedorske zajednice komuna. Teritorijalne izmjene uglavnom se svode na odvajanje sela Strigova, Čitluk, Slabinja i Bačvani i njihovo pripajanje budućoj Kostajničkoj komuni, budući da ova četiri sela i gravitiraju ovom području. Možda će se, iako to zasada još nije izvjesno, i selo Orahova pripojiti Bosansko-gradskom srezu. Dubička komuna imala je nešto oko 28.000 stanovnika i u odnosu na ostale komune, izuzev Omarske i Kostajničke spadala bi među ekonomski nerazvijenije u okviru Prijedorske zajednice komuna. Perspektiva razvika bosanskonovske komune, na primjer, u odnosu na dubičku je neuporedivo bolja, obzirom da će bosanskonovska komuna znatne prihode moći da ostvaruje iz nepoljoprivrednih grana. Rudnik Lješljani, prerada naslaga željezne troske kod Suhace, zatim nalazišta gipsa u Blagaju itd. predstavljaju znatne stavke u prihodima buduće bosanskonovske komune. Ekonomski razvika buduće dubičke komune s druge strane bazirao bi se uglavnom na podizanju poljoprivredne proizvodnje koja bi, uz potrebna ulaganja mogla da udvostruči sadašnji ukupni nacionalni dohodak Dubičkog sreza. Tu u prvom redu spadaju veliki melioracioni radovi na području Dubičke ravni koja zahvata površinu od 7000 hektara i koja je gotovo svake godine ugrožena od poplava Save i Une. Prema jednoj gruboj procjeni, poljoprivreda Dubičkog sreza gubi samo na ovom području redovno svake godine preko 80 miliona dinara. Provođenje melioracije koja bi uključila izgradnju sistema za isušivanje i navodnjavanje, predstavljaju prvi korak za podizanje i unapređenje poljoprivredne proizvodnje. Već ove godine pristupiće se realizaciji ovog poduhvata i za prve radove utrošiće se oko 8 i po miliona dinara. Pored toga, pripremljeni su elaborati za izgradnju kombinata prehrambene industrije u Dubici koja bi se izvodila postupno i prema raspoloživim sredstvima. Ovaj kombinat, u koga se već sada polažu nade, uključivao bi mljekar, sušnicu sa etivažom, hladnjaču i pecaru i služio bi za preradu velike količine poljoprivrednih proizvoda koji zbog udaljenosti tržišta nije moguće plasirati.

Dosadašnje diskusije o komunama u Dubičkom srezu ukazale su na jednu drugu teškoću. Naime u pripremanju za ovaj krupan i značajan poduhvat u pogledu dalje demokratizacije i prenošenja kompetencija na najniže organe vlasti postavlja se pitanje kadrova. Zapravo, činjenica je da u mnogim selima ne postoji dovoljan broj stručnih kadrova. Paralelno sa pripremanjem za osnivanje komuna treba pozitivno riješiti i ovaj problem. Ovo će biti aktuelno, naročito u slučaju, da se kod konačnog utvrđivanja teritorijalnog izgleda Prijedorske zajednice komuna usvoji gledište o potrebi formiranja većeg broja komuna. (č)

Из дискусије на проширеном Пленуму Среског одбора Социјалистичког савеза у Српцу могао би се извести овај закључак: Србачки срез има услове да се развија као комуна и корисно би било да се повеже у Бањалуку заједницу комуна. Састанак пленума је одржан у довољно широком саставу политичких радника да се свестрано размисли мјесто и развика Србачког среза у новој организацији комуналног уређења. Приступајући у претставници општинских и основних организација Социјалистичког савеза, претједници општинских народних одбора, народни посланици као и претставници околних срезова Дервента, Босански Брод и Прњавор. С обзиром на овакав форум дискусија је могла да буде и живља и потпунија у анализи појединих питања.

Поставља: Србачки срез — једна комуна аргументише се овим факторима: срез се већ досада формирао као одређено економско подручје чији је главни извор пољопривредна производња. Ако се вратимо и уназад неколико десетина година, видјемо да је Српцу као тржишту и економском центру гравитирала већина села која се налазе у данашњем оквиру среза. Послије ослобођења јаче је стимулиран пораст пољопривредне производње путем задружног сектора, пружањем помоћи индивидуалним произвођачима и крупних социјалистичких газдинстава. Ево само једног примјера: државно пољопривредно добро „Мотанија“ обухвата скоро једну трећину среза, развија производњу на новој агротехничкој основи и уводи систем гајења најрепродуктивнијих култура. Платнажни воћњаци овог добра броје данас око 120.000 стабаља квалитетног и разноврсног воћа и први приноси се очекују већ у овој години. Када плантаже буду ископчане у пуном капацитету, рачуна се на извоз воћа од неколико стотина вагона годишње. Србац је одавно познат и као богато тржиште стоком, нарочито свињама. Посљедњих година изграђени су већи објекти за откуп и смјештај пољопривредних производа а у блиској перспективи је и оснивање већих и мањих погона прехранбене индустрије (млинови, клаонице, радионице за preradu воћа и поврћа, кудељаре итд.). У односу на ближу и даљу околину, Србац је и комунални и здравствени центар, а паралелно с тим све брже ће се развијати и као културно средиште. Већ у овој години обезбјеђено је 19 милиона динара за изградњу модерне здравствене станице и извршиће се обимнији радови на комуналном уређењу мјеста. Грађани Српца и околних села даће у ту сврху и знатан допринос добровољним радовима и новчаним прилозима.

Није, дакле, спорно да ли Србац има услова за центар комуне и да ли постоји економска оправданост за формирањем досадашњег среза у комуну. Еко-

номска рачуница је сасвим реална и убједљива: србачка комуна би обухватала 30 села са 4.424 домаћинства и око 22.000 становника. Годишње би имала бруто продукт од 740 милиона динара, односно национални доходак од 409 милиона динара. То значи да би национални доходак на сваког становника износио годишње 19.400 динара. На укупној површини од 41.000 хектара, за обраду се може користити 25.000 хектара а 13.370 хектара налази се под шумом. Послије извршених друштвених обавеза према федерацији и републици, србачка комуна би годишње располагала са 55 милиона динара, искључиво за своје потребе (приближно по садашњим инструментима).

Спорно је, међутим, одређење неких села која граниче са садашњим срезovima Дервента и Босанска Градишка. О томе се углавном и водила дискусија на проширеном пленуму Социјалистичког савеза. Та дискусија је једним дијелом била одраз схватања и расположења која се појавила на и узела јачег замаха у неким периферним селима среза. У првом реду постојала се питање досадашње општине Босански Кобаши. Према ономе што су претставници Босанског Кобаши изнјели на пленуму, три села ове општине — Кобаши, Нова Вес и Сеферовци — склона су да се укључе у дервентску комуну, а друга два села — Брусник и Влакница — у србачку комуну. Већ раније, чим се почело дискутовати о комунама, у овој општини било је разноликих схватања и жеља о одређењу у будуће комуне. Пошто је отпала алтернатива да се у Дервенти формира савез комуна и у том случају једна комуна у општини Дубоцац, код поменутих три села појавила се оријентација за директно укључивање у дервентску комуну. Разлози су углавном овакви: Бос. Кобаши, Нова Вес и Сеферовци налазе се на приближно истој удаљености од Српца и Дервента, а становништво је са Дервентом уже повезано и по економској размјени и другим потребама (на примјер школовање дјеце у Дервенти која има неколико средњих школа. Споминале су се чак и многобројне родбинске везе са грађанима Дервента). Говорећи у прилог оваквог одређења, један дискусант на пленуму је рекао да у селима Кобаши и Нова Вес досада нису изграђени добри путеви и да ће, вјероватно, припајањем дервентској комуни брже изградити. Из његовог излагања као да је произлазио закључак да се рачуна са нидустријски развијенијом дервентском комуном која ће моћи да одвоји већа средства за комуналну изградњу. С тим у вези, претставник Дервента на пленуму истакао је

да није било никаквих сугестија нити обећања овим селима да би се укључила у дервентску комуну. Из дискусије се видјело да нису по сриједи обећања већ једнострано схватање о формирању и развоју комуна. Ако би се ишло само за припајањем развијенијим центрима, онда би се на једној страни створила веома велике комуне а на другој недовољно развијене и удаљена подручја. То би довело да неспразним темпа развика појединих комуна, односно до нормалних разлика у економским условима једних и других. Међутим, нова организација локалног самоуправљања баш је усмјерена на брже уклањање разлика у економском, културном итд. развика појединих крајева и на стварање таквих облика комуналног уређења који ће у још јачој мјери стимулирати и омогућити бржи развика сваког села и града. То не значи да спорна питања за одређење овој или оној комуни могу бити ријешена административним мјерама мимо захтјева бирача, када су ти захтјеви оправдани. Као полазна тачка у дискусији око општине Босански Кобаши не може се прихватити образложење једног дискусанта који је говорио за прикључење читаве општине србачкој

Павле Марин, секретар СК СКЈ у Српцу

то сада испушта из руку". Таквим прилажењем овом питању подржао би се локализам са разним непожељним последицама. Разумљиво је настојање да се и ова, економски развијенија општина укључи у србачку комуну а треба и свестрано размислити оправданост захтјева за прикључење дервентској комуни. Слично питање, иако не у таквој форми као код општине Кобаши, поставља се и за поједина лијевањанска села Србачког среза која су путемима уже повезана Босанскоградском срезу (Разбој, Гламочани итд.). Да би се у сваком конкретном случају дошло до најприхватљивијег и у даној ситуацији најбољег рјешења потребно је дискусију поставити на ширу основу перспективног развика сваког села и комуне у цјелини, без локализма и уских, моменталних интереса овог или оног краја. У том смислу Пленум је поставио

Дискусија је показала да питање Босанског Кобаши захтијева озбиљна разматрања

комуни само ради тога јер је досадашњи Србачки срез подигао у тим селима комуналне објекте, предузео истражне радове за рудник каолина итд. па да

и задатке за политички рад основних организација Социјалистичког савеза о комунама опште и о србачкој комуни посебно. К.

КОМУНЕ И КОМУНАЛНЕ „ГРАНИЦЕ“

(Наставак са 1 стране)

казану и слично. Наравно, ту се не ради о незнању и необавјештености, него о свјесном штетничком дјеловању разних реакционара чија се, изгледа, једина „друштвена“ активност и састоји у томе да, користећи се још увијек релативном културном заосталошћу извјесних слојева становништва и жалосним остацима штетних утицаја из прошлости, уносе политичке смутње кад год им се за то укаже прилика. Треба ипак рећи да утицаји таквог дјеловања на извјестан број људи претстав-

љају унеколико и огледало активности друштвених организација и активиста у тим селима и њихових способности да правилно реагују на такве појаве. Чини се да је, наиме, да и садашња дискусија о комунама, можда чак више и потпуније него и једна досадашња, показује колико још много недостаје у идејно-политичком образовању добрих дијела наших активиста и од колико је значаја даљи рад на употпуњавању тих празнина. В. РОКИЋ

Успјела изложба Друштва за unapređenje i gajenje kunića, peradi i golubova juče je zatvorena

Preko tri hiljade posjetilaca prošlo je kroz izložbene prostorije u Tvornici duvana razgledajući pritom sa velikim interesovanjem razne i rijetke primjerke primjerno uznjegovanih kunića, peradi i golubova. Obzirom na veliko interesovanje koje je vladalo kod poljoprivrednih proizvođača i građanstva, izložba je na zahtjev većeg broja posjetilaca ostala otvorena jedan dan preko određenog roka. Izložbu su posjetili i učenici osnovnih i srednjih škola kao i pripadnici Jugoslovenske Narodne Armije. Posebne ocjenjivačke komisije za peradarstvo, kuničarstvo i go-

lubarstvo izvršile su pregled registrovane rasne peradi i donijele odluke za nagradivanje primjernih uzgajivača. Ovo je treća redovna izložba koju priređuje Društvo za unapređenje i gajenje kunića, peradi i golubova. Pored ovakvog rada na terenu grada i bliže okoline Društvo je preko svojih članova sudjelovalo na Sreskim stočarskim izložbama u Doboju, Prijedoru, Jajcu, Sanskom Mostu, Laktašima i Banjoj Luci. Na svim izložbama je postignut odgovarajući uspjeh što se naročito ogleda u osjetnom porastu i interesovanju posjetilaca za nabavku rasne živine. D.

Гости из Брода и Дервента на Пленуму у Српцу

Uskoro će sa radom otpočeti lutkarsko pozorište

Na inicijativu Društva »Priatelji djece« u Banjoj Luci su izvršene potrebne pripreme za nesmetan rad Lutkarskog pozorišta. Ove pripreme su počele znatno ranije, još u vrijeme kada je donesena odluka da sa radom otpočne Monirsko pozorište i Baletska škola.

Zahvaljujući razumijevanju na koje se naišlo kod organa Narodne vlasti i društvenih organizacija Lutkarsko pozorište je dobilo odgovarajuće prostorije u zgradi gdje je nekada bila smještena V.ša pe-

dagoška škola. U sali koja u potpunosti odgovara za ovu svrhu uskoro će biti postavljena pozornica. Većih materijalnih izdataka neće biti jer su prostorije uredne i radi toga neće iziskivati veće opravke i adaptiranja.

Takođe se vrše obimne tehničke pripreme za izvođenje prvih komada za djecu. Očekuje se, da će ovo pozorište svoju prvu predstavu za djecu dati 22 aprila na dan proslave desetogodišnjice oslobođenja našeg grada. D.

Božo Nikolčić:

Moja mati

JEDNO POLUUSPJELO GOSTOVANJE

Za vrijeme gostovanja banjalučkog Narodnog pozorišta u Zagrebu, 12 i 13 ovog mjeseca, u Banjoj Luci su gostovali u Budakovoj komediji »Klupko« Ivica Pajić, član Hrvatskog narodnog kazališta u Zagrebu — kao Josina i Krunoslava Frlić, članica zagrebačke »Komedije« — kao Roža. Ovo na brzinu improvizovano gostovanje pokazalo se, uzev u cjelini, neopravdanim, jer nije donijelo onu draž i osvježujuću, ni umjetničko uživanje, koje po pravilu donose umjetnici — gosti, pogotovu kad dolaze iz većeg grada. Pri tom valja odmah istaći da je I. Pajić, kao Josina, u punoj mjeri opravdao svoju pojavu na našoj sceni, ali se to, nažalost, ne može reći i za njegovu partnerku — gošću. Ostavljajući po strani pitanje koliko je potrebno gostovanjima privlačivati interesovanje naše publike za komad književnog i idejnog kvaliteta kakav ima »Klupko« i koliko prevažno ima finansijski efekat nad vaspitnim momentom kad se »Klupko« prikazuje i u nedelju poslije podne, kada su najbrojniji posjetioци — djeca, zadržaćemo se na kvalitetu glume gostiju.

I. Pajić se pretstavio kao zreog glumac sa izrazitim smislom i osjećanjem za realističnu karakternu komiku. Ono što je u njegovoj igri bilo naročito dopadljivo, to je jednostavnost i prirodnost. Ne namećući publici težnju da se dopadne, on je našao mjeru komičnog izraza i nije nas zamarao pretjeranim šaržiranjem, na koje uloga Josine, »komedijaša i cirkusanta«, može glumca da povuče. Upravo on se u znatnoj mjeri pokazao slobodan od teaterskih rekvizita, koje komičar može da u nosi u nastojanju da svaku svoju riječ i pokret proturi kao vic.

Poslije njegove igre nismo bili zamoreni i presićeni nasilno traženim mogućnostima da ni za trenutak ne oslabi pažnju publike prema sebi. Naprotiv, njegova gluma je bila ležerna i u toliko je više uspješala da nas zabavi. Njegov gest je prirodan i odmjeren, i čini mi se da baš treba istaći vrijednost njegovog pokreta gesta i mimike. Oni su bili jedno istinsko, realno obilježje seljačke tvrdoće, i on je našao i sa mjerom primjenio nekoliko takvih karakterističnih pokreta i gestova.

Međutim, stiče se utisak da mu je mjestimično nedostajalo pokretivosti i sočnosti i da je ponegdje svojim nastojanjem da ne iziđe iz okvira jedne mjere, prigrušio svoje osjećanje za komično. Kao da je ponekad bio zamoren. Osim toga ni on se nije do kraja posljedno držao koncepcije lika Josine, kakvog je prikazao u osnovnim crtama, već se katkad poslužio i oprobanim rutinerskim komičarskim sredstvima da bi više privukao pažnju gledalaca. Ali to su bila samo nevelika i rijetka odstupanja od jednog realističkog

postupka u glumi. Vjerujem da su gledaoci mogli biti samo zadovoljni, što su imali prilike da vide svog zemljaka i mještanina kao gosta, koji je svoj dolazak opravdao zanimljivo, uvjerljivo i solidno ostvarenim likom Josine.

Krunoslava Frlić, »prvakinja zagrebačke »Komedije«, kako je na plakatu stajalo, dvostruko nas je pobudila na razmišljanje. Poslije njenog gostovanja u Banjoj Luci u ulozi Rože zaista ostaje otvoreno pitanje šta je i ko je sve prvak odnosno prvakinja, i po kakvom kriteriju, i ko određuje taj naziv jednom dramskom umjetniku. Jer ako Krunoslava Frlić opravdano — s nekog, neizvjesnog stanovišta — nosi taj naziv, onda u banjalučkom pozorištu ima više prvakinja, ako za mjerilo uzmemo ostvarenje koje nam je Frlićeva pružila. Poslije ovog gostovanja sasvim ozbiljno se možemo upitati zašto je bilo potrebno i čemu je poslužilo ovo gostovanje. Možda bi jedini opravdavajući razlog bio u tome da se pokaže da među našim izvođačima »Klupka« ima boljih nego što je neka prvakinja pozorišta iz jednog Republičkog centra. No ne mislim da je taj razlog bio dovoljan da dođe do ovog gostovanja, koje je, prema onome što smo mogli da vidimo u glumi Krunoslave Frlić, bilo na nivou jedne ovlaštene improvizovane »teatarske« ekipe. Nažalost, kakva disproporcija između vrijednosti K. Frlićeve i I. Pajića!

Ne znamo da li je ona u još nekom pozorištu tumačila ulogu Rože (možda i u »Komediji«) i ne znamo da li takav tip odgovara njoj. Može biti da to i nije »njen repertoar«. I ne čemo i ne možemo se tako, ad hoc, upustiti

u slobodnu ocjenu njenog glumačkog formata. Ali možemo govoriti o onome u čemu nam se pretstavila. A to je doista bilo jedno lagodno iznenađenje. Možda bi ono bilo manje da nije bilo zvučne titule na reklamnom plakatu. Na svaki način i uz najdobronamjernije motive, ako ne čemo da čutimo o onome što je bilo vidljivo, ne možemo mimoći njene slabosti kao tumača lika Rožinog, a njih je bilo toliko da se jedva moglo uočiti ponešto što bi značilo kole pozitivnu afirmaciju njenih glumačkih mogućnosti. Njena igra je bila potpuno neujednačena i sa svim obilježjima dilematizma: praskavog vikanja, psihološki nepripremljeno i nemotivirano, koje je trebalo da označava jedan seljački manir, potrkavanje bez mjere i ukusa kao znak veselosti, deklamatorska patetika kao znak turobnog raspoloženja, mlatanje rukama kao obilježje prostog seljačkog svijeta itd. Nijedan od tih pokreta, ni jedna od reakcija, nijedna intonacija nije bila proučena, ni jedan gest nije sadržavao studiozno obrađenu karakteristiku lika. Uz to Frlićeva nije pokazala smisao za humor i komično. Ona je sve igrala sa naprežanjem, i njen smijeh i veselost nosili su pečat jednog unutarnjeg grčevitog napora, koji je tek izvjesna rutina mogla da istisne u jednu neprijatnu grimasu.

Sve u svemu, poslije iskustva koje nam je pružilo ovo poluuspjelo gostovanje, treba razmisliti nad pitanjem pozivanja gostiju u naše pozorište, kome su oni itekako dobro došli ali ne u ovako neujednačenom i improvizovanom sastavu.

Slobodan Sedlar

ZA BOLJI PROGRAM BANJALUČKE RADIO STANICE

Dijelio sam radost svih Banjalučana kada smo sjedeći pokraj radio aparata čuli iz etera glas: »Ovdje radiostanica Banjaluka!« I otada redovno pratim sve emisije naše radiostanice. U nekoliko navrata čitao sam u »Banjalučkim novinama« na kakve su sve poteškoće nailazili naši vrijedni radio amateri pri izgradnji radiostanice. Kasnije je čak došlo do pitanja da li će radiostanica opstati ili će zbog finansijskih poteškoća biti prodana drugom gradu. O tome ne mislim govoriti u ovom napisu, jer ovdje želim ukazati na jednu drugu stvar. Uzgred bih napomenuo da bi banjalučka preduzeća trebala pokloniti mnogo više pažnje radiostanici našeg grada i finansijski je pomoći. Po mom mišljenju dosada je samo rukovodstvo radiostanice činilo izvjesne propuste, koji su, vjerujem, posljedica nedovoljnog iskustva i rutine, ili su razlozi druge prirode. Upalo mi je u oči da naša radiostanica nema mnogo našeg,

banjalučkog obilježja u svojim emisijama. Lijepo je to da preko naše radiostanice čujemo popularne narodne pjesme, ili po-

Božo Nikolčić:

Stara lipa

Dobra filmska literatura mogla bi da djeluje kao važan činilac u vaspitanju mladih

Često, srećemo djecu sa navikama odraslih: Ruke u džepu, čik u ustima. Te navike su odraz ulice, ali često i filma i filmske litera-

VUKA MARKOVIĆ
sokretar Gradskog savjeta
društva Prijatelja djece

ture, koji su takođe ozbiljni činilci u vaspitanju. Nije rijedak slučaj da djeca krađu, bježe od kuće pod utiskom negdje pročitanog ili gledanog u filmu. Daleko bi otišli kada bi počeli nabrajati konkretne primjere iz života djece u našem gradu. Ovo nekoliko nabacnih opštih primjera ne mogu osvjetliti sve slučajeve koji nastaju, ali su dovoljni da nam ukažu da moramo nešto ozbiljno poduzeti. Pitanje je šta? Da li više kontrolu u odabiranju filmova? Da li od prikazivanja administrativnom zabranom onemogućiti djeci u uzrastu kada se formira ličnost djeteta da gleda sve filmove? Možda bi roditelji trebali biti oni koji odabiraju šta će dijete gledati i čitati.

Nameće se novo pitanje — da li su svi roditelji u mogućnosti da to čine? Neki i ne idu u bioskop niti ih interesuje filmska štampa. Vaspitanje prepuštaju školi, društvu, svakako nekom drugom. Vaspitanje u širem smislu nije njihov posao. Smijemo li ovo pitanje prepuštiti stihiji? Svakako ne. Zajednica je obavezna da pomogne djeci. Obavezna je i da obezbijedi uslove pod kojima će se vršiti njihovo pravilno vaspitanje.

Ako govorimo samo o filmu kao činilcu u vaspitanju, onda čemo odgovor naći jedino u tome da formiramo isključivo dječje bioskope, gdje će se prikazivati fil-

movi za djecu, obezbjediti zabavne filmove koji odgovaraju dječijem uzrastu, prikazivati više dokumentarnih i muzičkih filmova. Kada to učinimo, pomoći ćemo i djeci i roditeljima i školi. Svaki će roditelj biti siguran da je sve dobro što dijete gleda u svom bioskopu, jer će filmove odabirati ljudi koji se razumiju u taj posao. Mnoge stvari koje dijete čuje u školi film će učiniti jasnijim i pristupačnijim. Upoznaće ljepote svoje zemlje i drugih zemalja. Istorija neće biti apstraktan predmet, a umjetnost svih grana biće pristupačna djeci. Tim ćemo obezbjediti estetsko vaspitanje i formirati ukus. Onda bioskopi za odrasle mogu ostati samo za njih. Oni neće biti interesantni za djecu.

Filmska štampa ne smije biti trgovačko-propagandnog karaktera, jer se u tom slučaju svodi na običnu komercijalnu reklamu, što

svakako nije cilj. Ona treba da bude propagator filmske umjetnosti. Treba da vrši analize i studije o pojedinim filmovima, da pomogne čitaocu, da ispravno shvati film. Sve kritike, studije i analize mogle bi biti ilustrovane najmarkantnijim scenama i fotografijama, ali nikako nekim pornografskim snimcima. Možda je to suviše slobodno rečeno, ali mnogi snimci tako djeluju. Namjesto filmskih stripova koji često tretiraju kriminalističku tematiku moglo

bi se dati više biografija filmskih umjetnika, i lica koje oni tumače, a iz zemlje o kojoj se radi donijeti snimke prirodnih ljepota i umjetničkih djela. Jednom riječi, na interesantan način pružiti lekturu koja će biti pristupačna i djeci i odraslima, a pozitivno će djelovati u vaspitnom smislu, jer je filmska umjetnost prošla fazu zanra zabavnog karaktera, nego je ozbiljan činilac u vaspitanju i obrazovanju čovjeka.

Vodeći brigu o ovim momentima, daćemo filmu u vaspitanju ono mjesto koje mu je i namijenjeno kao jedan od najočekivanijih sredstava.

planirane su emisije banjalučkih novinara, zatim Kluba mladih pisaca, i drugih kulturnih organizacija. Od toga do sada nije bilo gotovo ništa.

Na kraju bih još jednom naglasio da bi odmah trebalo početi sa realizovanjem planova koji bi trebali osigurati sadržajan program Banjalučke radiostanice ukoliko takvi planovi postoje. Rajko MILIĆ

Otvorena izložba udruženja likovnih umjetnika Srbije u Banjoj Luci

U prostorijama Narodnog muzeja u Banjoj Luci otvorena je 16 II ov. g. izložba slika članova Zadruga likovnih umjetnika Srbije. Preko 70 autora izložilo je 85 radova (ulje, tuš, linorez). Sa najveće priloga je zastupljen Mića Nikolajević (pet radova u ulju), dok su ostali izložili jedan do dva rada. Izložba je veoma lijepo opremljena i pruža pregled razvika savremenog slikarstva u Srbiji.

Proširuje se školska mreža u Bosansko-novskom srezu

30 MILIONA DINARA INVESTIRANO PROŠLE GODINE U IZGRADNJU SKOLA

Prošle godine preduzeta je velika akcija u Bosansko-novskom srezu za izgradnju novih i proširenje postojećih školskih zgrada, budući da je izvjestan broj škola radio u privatnim zgradama koje su bile nepodesne za tu svrhu, a osim toga nisu udovoljavale osnovnim higijenskim uslovima. Ovu akciju koja se ove godine završava, pored Narodnog odbora sreza pomogli su članovi Socijalističkog saveza i Narodne omladine.

Za proširenje i adaptaciju nekoliko nedovršenih školskih zgrada utrošeno je prošle godine iz dotacije Republike oko 30 miliona dinara. To su uglavnom bila sredstva koja su utrošena za nabavku

lističkog saveza i Narodne omladine, prihvatili su poziv Centralnog komiteta Narodne omladine Bosne i Hercegovine i pružile veliku pomoć u radnoj snazi, kopanju i dovozu kamena i pijeska, sječi i dovozu drvene grade, kao i na obavljanju grubih građevinskih radova.

Prošle godine počela je izgradnja 9 osnovnih škola od kojih je 6 završeno i to u selima Rudice, Johovica, Agića Brdo, Čelopek, Kalendar i Gornje Vodičevu. U završetku je izgradnja škola u selima Hozici, Radomirovac i Prusci koje su već stavljene pod krov. Pored toga proširene su i osmogodišnje škole u Svodnoj i Bosanskoj Kostajnici, a dograđen je

Gimnazija u Bosanskom Novom

osnovnog građevinskog materijala, dok je najveći broj ostalih radova obavljen uz pomoć naroda iz okolnih sela. Organizacija Socija-

i treći dio zgrade gimnazije u Bosanskom Novom.

D. Mutić

Prijedor nema Narodne čitaonice

GRADSKA BIBLIOTEKA IMA 6000 KNJIGA I 1252 ČLANA

Prošle godine Narodna biblioteka u Prijedoru imala je svega 1800 knjiga, što je bilo nedovoljno, obzirom da je broj čitalaca od 1200 članova bio prilično velik. Ove godine Narodna biblioteka nabavila je 4200 novih knjiga, tako da njen knjižni fond sada broji 6000 svezaka. Početkom septembra prošle godine biblioteka u Prijedoru dobila je i stalnog bibliotekara iz Centralne biblioteke u Sarajevu, koji je već ustrojio stručnu i abecednu kartoteku.

Pored velikog broja knjiga na našem jeziku, biblioteka raspolaže i sa priličnim brojem knjiga na drugim jezicima. Tako na njemačkom jeziku raspolaže sa 1200 knjiga, francuskom 800, engleskom 60, turskom 250 i češkom jeziku 20 knjiga. Pored toga biblioteka je prepričala na sve dnevne i nedeljne listove i časopise koji izlaze u zemlji. Sada ova biblioteka broji 1252 člana, i taj broj se stalno povećava, budući da je u spis novih članova tek počeo. U prostorijama biblioteke smještena je lijepe uređena čitaonica koja radi u vrijeme izdavanja knjiga.

Do prije izvjesnog vremena u ovoj prostoriji nalazila se i na-

rodna čitaonica koja se zbog nepodesnih prostorija morala iseliti, tako da je Prijedor ostao bez narodne čitaonice. Budući da grad ima oko 12.000 stanovnika, među kojima veliki broj radničke i srednjoškolske omladine, pitanje ponovnog otvaranja narodne čitaonice postalo je ponovo aktuelno.

D. Mutić

Osjetan skok cijena na Prijedorskoj pijaci

Na prijedorskoj pijaci ovih dana iznenadno je osjetan skok cijena, skoro svih životnih namirnica.

Cijene житарица и пихових прерађених кретале су се углавном од 36 до 46 динара по једном килограму, док је цијена сток још увијек ниска.

Код млјечних производа такође се осјетно скок цијена, тако да је крање масло продавано по 550 до 600 динара, бутер 500 динара, сир по 100 до 120, кајмак 300 до 350 динара по једном килограму.

M. D.

Radom Disciplinskog suda preduzeća „Hidrogradnja“ smanjio se broj disciplinskih i krivičnih prekršaja

U preduzeću „Hidrogradnja“ u Jajcu pravilnim radom i djelovanjem Disciplinskog suda u posljednje vrijeme osjetno se smanjio broj disciplinskih i krivičnih prekršaja kod radnika i službenika. Radnički savjet preduzeća pomogao je članovima novoizabranog disciplinskog suda u obavljanju njegove funkcije. U prvo vrijeme najviše se uzimalo kao popravna mjera novčano kažnjavanje, dok se kasnije kao mnogo praktičnije pokazalo javno suđenje, a na presjedima se ukazivalo na učinjene greške i štetnost bilo po preduzeće ili sredinu.

Najveći broj disciplinskih predmeta odnosio se na podnešene prijave za nanosene ozljede radnicima pri radu, zatim oštećenje mašina i drugog alata, nesavjesno vr-

šenje dužnosti, pijanstvo za vrijeme rada, nepridržavanje pravila o higijensko tehničkoj zaštiti, prisvajanje imovine preduzeća itd.

U 1954 godini podnesene su sudu 33 prijave protiv radnika i službenika, od čega su 25-toric radnika i službenika izrečene kazne. Novčanom kaznom kažnjeno je 9, a za namirenje počinjene štete preduzeću 7 radnika i službenika, dok su ostali kažnjeni sa pismenim i javnim kaznama.

Dobar rad disciplinskog suda u preduzeću „Hidrogradnja“ omogućio je da se znatno smanji broj disciplinskih prekršaja.

Milan Jeftić

VIJESTI IZ OPŠTINA

Na području opštine Saračica sa uspjehom rade tri tečaja za poljoprivredno obrazovanje

Sprovedenju u život zaključaka sa nedavno održanog proširenog Plenuma Sreskog zadružnog saveza u Banjoj Luci u organiziranju tečajeva za poljoprivredno obrazovanje u selima opštine Saračica poklanja se mnogo pažnje. U selu Pavlovcu kurs posjećuje 25, u Bistrići 65 i u Motikama 30 polaznika. Pri opštinskom odboru Socijalističkog saveza formirana je Uprava kurseva koja koordinira rad ovih tečajeva i brine se za materijalno obezbjeđenje kao i pravovremeni dolazak nastavnika. Znatnu pomoć ovim tečajevima pružio je Narodni odbor opštine i Stanica za zaštitu bilja. Ova pomoć se naročito osjetila u nabavci potrebne stručne literature kao i alatki za obradu i njegu voća.

I tečajevi za zdravstveno prosvjeđivanje postigli su unazad nekoliko mjeseci vidne uspjehe. Na terenu opštine rade četiri tečaja za zdravstveno obrazovanje ženske omladine. Ove tečajeve pohađa preko 90 omladinki sa sela.

Dragoljub Zec

FORMIRANA JE STRELJAČKA DRUŽINA U KRUPI NA VRBASU

Na posljednjem sastanku rukovodstva Narodne omladine odlučilo je da se po selima formiraju streljačke družine, obzirom da pojačani interes kod omladine za ovaj plemeniti sport u zadnje vrijeme dolazi naročito do izražaja.

U prvo vrijeme streljačka družina će biti formirana samo u Krupi dok će na ostalim mjestima biti formirane kasnije. Sada se u selima na području ove opštine vodi agitacija za upis članova u streljačke družine. U tu svrhu organizirano je nekoliko propagandnih gađanja u selima ovog kraja koja su pobudila kod omladine veliko interesovanje.

Milorad Vujasin

ZAVRŠENI SU IZBORI U ORGANIZACIJI NARODNE OMLADINE U KRUPI NA VRBASU

Koncem januara završeno je održavanje posljednjih konferencija u aktivima Narodne omladine na području opštine Krupa na Vrbasu. Do sada su održane izborne konferencije u aktivima Narodne omladine u selima Ljubačevu, Bočac i Krupa.

Nedavno je održana i opštinska konferencija Narodne omladine na kojoj je bilo riječi o radu omladine u ostalim društvenim organizacijama. Istaknuta je briga Socijalističkog saveza za razvitak mladog naraštaja što se naročito osjeća u pojačanom kulturno-prosvjetnom i fizičkom obrazovanju omladine i pomoći koju Socijalistički savez pruža na ovom polju.

Na kraju je zakazana opštinska izborna konferencija Narodne omladine za 27 februar 1955 god.

M. V.

OTVORENA JE ŠKOLA U GOLEŠIMA

Još prije četiri godine počelo se u selu govoriti o izgradnji nove škole, ali je kredit odobren tek prošle godine. I evo, nedavno je narod sela Goleši na opštinskom području Saračica proslavio otvaranje osnovne škole u koju je zajednica investirala pola miliona dinara. Radovi koji su izvršeni na dobrovoljnoj osnovi cijene se na milion dinara.

Pored velikog broja naroda iz sela i bliže okoline, svečanom otvorenju škole prisustvovao je i narodni poslanik prof. Vaso Gajić i druge zvaničnice. Preko dvije hiljade prisutnih bilo je na ovom velikom narodnom slavlju. Poslije govora Rajka Buzadžića, predsjednika Narodnog odbora opštine i profesora Vase Gajića, do kasno u noć narod je produžio slaviti.

M. Damjanović

U Bosanskoj Dubici održan petnaestodnevni seminar za sekretare osnovnih organizacija Saveza komunista

Sreski komitet Saveza komunista u Bosanskoj Dubici organizovao je prošlog mjeseca petnaestodnevni seminar za sekretare osnovnih organizacija na kome su obrađivani materijali sa II Kongresa Saveza komunista Bosne i Hercegovine, kao i više tema iz oblasti spoljne politike i privrednog razvika naše zemlje. Osim toga, na seminaru je za polaznike održano i nekoliko predavanja o karakteristikama razvika poljoprivrede i iz oblasti zdravstva. Grupa novinara Radio Zagreba, koja je tih dana boravila u Bosanskoj Dubici, posjetila je učesnike seminaru i za njih reprodukovala sa magnetofonske vrpce predavanje druga Kardelja, koje je on održao partiskom aktivu Bjelovara. U toku rada, učesnici seminaru posjetili su Prije-

dor, gdje su obišli i razgledali celulozu, hladnjaču i sušaru.

Održavanje trodnevnih i četvordnevnih seminara u okviru kojih će se pored proučavanja materijala II Kongresa, održavati i predavanja po temama i iz drugih oblasti društvenog političkog života, organizovano je sada i u opštinskim centrima za članove opštinskih komiteta Saveza komunista. Jedan seminar već je održan u opštini Moštanica, a svi ostali prema programu treba da se završe do 15 marta. Pored obrađivanja organizacionih pitanja, na ovim seminarima će se detaljnije preraditi Statut Saveza komunista, zatim teme „Poljoprivreda kroz Društveni plan“, spoljno-politička situacija, o savezu komuna, kao i radu masovnih organizacija. (6)

Ратни војни инвалиди у посјети дјеципалих бораца у Скендер Вакуфу

У Скендер Вакуфу, на подножју Которварошког среза, ради одјељење двогодишње школе у коме се налази 29 дјеце ратне сирочади и жртва фашистичког терора. Ово одјељење је почело радом почетком ове школске године, и за његово остварење Савјет за народно здравље и Савјет за просвјету и културу Народног одбора среза обезбједили су потребна финансијска средства.

Ових дана су претставници Среског одбора Ратних војних инвалида из Котор Вароша посјетили ову дјецу и том приликом подијелили им поклоне организације. Свако дијете је добило пакет, који је био опремљен са најпотребнијим стварима за свакодневну личну употребу дјетета. У разговору дјеца су изразила захвалност што им се пружила прилика да иду у школу и што им се посвећује таква пажња!

Ово одјељење је у 1 полугодју постигло врло добар успјех, иако је почело са радом са закашњењем. Заслуге за ово у многоме припада и учитељу Хајри Омеркадићу, кога је Савјет за просвјету и културу задужио да ради само са овим одјељењем.

Мишо Царевих

ОДРЖАНА СКУПШТИНА ДОБРОВОЉНОГ ВАТРОГАСНОГ ДРУШТВА У САНСКОМ МОСТУ

Добровољно ватрогасно друштво, у погону пилане Здена - Сански Мост, одржало је 30 јануара 1955 године, своју редовну годишњу скупштину.

Послије скупштине приређена је за чланове и госте закуска, коју су чланови друштва припремили из средстава од добровољног рада, а послје тога народно весеље је трајало до касно у ноћ.

U Banjalučkom srezu radi 36 tečajeva za zdravstveno prosvjeđivanje

Na području Banjalučkog sreza organizovano je i radi 36 tečajeva za zdravstveno prosvjeđivanje ženske seoske omladine. U te tečajeve obuhvaćeno je oko 950 polaznica. Tečajevi su uglavnom or-

ganizovani inicijativom Sreskog odbora Crvenog krsta i to uz pomoć seoskih učitelja koji i rukovode tečajevima i koji su najviše doprinijeli da se ti tečajevi održe.

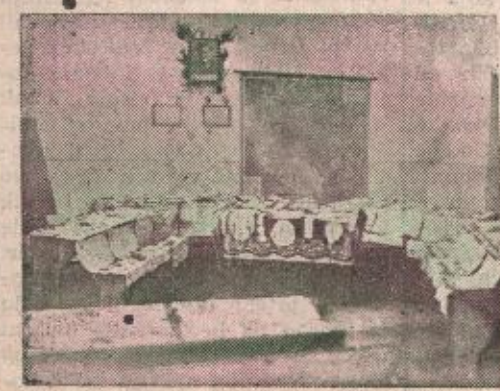
U prošlog godini je završio sa radom 21 tečaj sa 420 polaznice.

Stechena iskustva su poslužila pa je u ovoj godini rad mnogo kvalitetniji što se naročito konstatovalo na 11-pitima pred komisijom na sedam tečajeva koji su završili sa radom.

Uspjeh tečajeva u Dragočaju, Trnu, Kobatovcima i Maglajanima može zaista da posluži za primjer kako treba raditi sa omladinom i koliko su naše škole stvarno postale narodne u kojima pored učenika mogu odrasliji da se prosvjeđuju.

Isto tako pri nekim školama su organizovani i domaći tečajevi i oni su pri završetku rada.

Dosada je završio sa radom domaći tečaj u Kobatovcima koji je pohađalo 39 polaznica i njihov uspjeh je potpuno zadovoljio komisiju koja je bila na završnom ispitu.

RIJEČ JE O LJUDIMA KOJI BDIJU NAD GRADOM

Kad bukne požar

Dešava se i to, kad najbolje spavate da vas iz sna budi zavijanje sirena koje najavljuju nešto nesvakidašnje. Ukoliko bi nekog zapitali šta to znači, vjerovatno bi dobili odgovor: požar. Neravno, odmah vam niko ne može kazati gdje je to i šta gori? Ujutro, s nestrpljenjem očekujemo novine i odmah se bacamo na lokalnu stranicu. Tražimo informaciju koja će nas obavijestiti o sinočnjem događaju. Ponekad smo razočarani jer je ono, što se sinoć dogodilo, evidentirano u svega nekoliko redaka. Detalji ostaju nepoznati. Još češće napis se završava: opštenarodna imovina je pretrpjela gubitak u vrijednosti od toliko i toliko dinara, istraga je u toku itd. O vatrogascima, nesebičnim i požrtvovanim i nepomirljivim protivnicima elementarnih nepogoda, među koje dolazi i vatra, u tim trenucima malo razmišljamo. Ukoliko je šteta velika, onda im prebacujemo nemarnost, neefikasnost i sporo reagovanje u odnosu na prethodne događaje. O uzrocima koji su doveli do svega što se sinoć odigralo, ne razmišljamo mnogo. Skloni smo tome da svoj suđ dajemo na prećac i bez studioznijeg prilaženja stvari.

Evo jednog primjera. U 1951 godini buknuo je požar na sandučari Preduzeća drvne industrije »Vrba« u Banjoj Luci. Za svega nekoliko minuta on je uhvatio takav razmah, da je u pitanje dovedeno nekoliko pogona koje se nalaze na pilani. Vatrogasnoj jedinici je požar najavljen tek 30 minuta kasnije. Zašto? Lice koje je zaduženo za vatrogasnu izvještajnu službu nije poznavalo čak ni broj telefona najbliže vatrogasne jedinice. Uslijed toga, radi nemarnosti odgovornih lica

za obezbjeđenje preduzeća od požara, vatrogasna jedinica je na mjesto požara stigla sa izvjesnim zakašnjenjem koje je bilo dovoljno da preduzeću prouzrokuje milionsku štetu. U sandučari je ovom prilikom uništeno 20 elektromotora.

Sutrađan, na ulici smo mogli čuti komentare koji su se u mnogome razlikovali od stvarnih fakata. Priprečavanja bi obično dobila takve razmjere i gradani bi kasnije sumnjali u obavještenja koja redovnim putem dobivaju putem štampe. Naravno, svi ovi događaji imaju svoj predistorijat.

MALO STATISTIKE

Nije na odmet da se vratimo za dvije decenije unazad i da radi ilustracije navedemo nekoliko požara koji su u ono vrijeme bili povod čestih razgovora, odnosno, tema dana.

Od nekoliko većih požara za vrijeme stare Jugoslavije bilo bi vrijedno spomenuti onaj u Podgracima 1933 godine kada je tamnašnja palana do temelja izgorjela. Ni intervencija lokalne vatrogasne službe, ni pomoć koja je kasnije došla iz Bosanske Gradiske i okolnih mjesta nije bila toliko efikasna da bi sprječila od uništenja i propasti materijalna dobra u vrijednosti od nekoliko miliona ondašnjih dinara. Godine 1938 u Prijedoru je požar zahvatio 4 stambene zgrade od kojih je jedna do temelja izgorjela, a ostale tri su djelimično spašene. Vatrogasne jedinice iz Jajca, Mrkonjić Grada i Banje Luke učestvovala su 1940 godine na gašenju požara koji je u potpunosti uništio hotel u Bočcu.

I tako redom. Koliko bi protesta iziskivalo opisanje ljud-

skih nesreća koje je skrivio požar. Koliko bi mogli pisati o požarima koji su u našem sjećanju još svježiji i potsjećaju nas na viku

Uslijed požara koji su nastali u 1953 godini zajednica je pretrpjela gubitak od 7,205.000, a u 1954 god. 4,754.000 dinara

razjarenih očeva, plač nejake djece, kuknjavu majki za izgubljenim domom i strahom pred neizvjesnošću.

Istina, cifre zamaraju, ali ih u ovom slučaju moramo poštovati. U stvari, ovdje u ovoj maloj reportaži riječ je o ljudima koji se svaki dan nalaze na poslu u preduzeću ili ustanovi. Sve ono, što se obavlja kasnije, to je višak.

SUSRET SA VETERANIMA

U prostorijama Dobrovoljnog vatrogasnog društva u Banjoj Luci uvijek je živo. Ukoliko ne, nađete nikog iz kulturno - prosvjetnog društva koje ovdje s uspjehom djeluje već nekoliko godina, onda je tu profesionalni vatrogasni vod. I ovdje kao u armiji postoje nadležni i podređeni raspoređeni u pet zvanja ili kako se to obično kaže: činova. Za svako zvanje, a ona su: vatrogasni pripravnik, ispitani vatrogasac, podoficir, oficir i viši oficir polaže se odgovarajući ispit. Inače, druge razlike među vatrogascima nema.

Za vrijeme dežurstva, a ono nije kratko jer se često dežura po cijelu noć, ovdje možete razgovarati sa veteranima, sa ljudima koji su u okvirima ovog kolektiva ostarili i iz sebe ostavili dubok trag u analizama vatrogasne službe. Među mladima se još i danas prepričavaju doživljaji i iskustva pojedinaca koja su vrijed-

na da se zabilježe. Vatrogasac Mile Živković je proveo skoro dva časa u prostorijama koje je obuhvatio plamen pa je uslijed zagušljivosti dobio povrede od kojih i danas poboļjeva. Drago Mlinović se popeo na stablo da bi mogao učestvovati u gašenju požara u Trapistima jer je pristup barakama sa druge strane bio onemogućen. A takvih je primjera mnogo.

Razgovarali smo i s Teufikom Kobašićem komandantom i Jovom Davidovićem, zamjenikom komandira Profesionalnog vatro-

gasnog voda. Oni su nam iznijeli neke detalje koji nam jasno ukazuju na činjenicu da je vatrogasna služba u odnosu na onu koja je funkcionirala prije rata znatno otkočila i otišla naprijed. Sotidan vojni park, potrebna sredstva za gašenje požara, stručnost i savjesnost vatrogasaca u poslu koji obavljaju, nesumnjivo je najbolja garancija da će ovaj vrijedni kolektiv i dalje postizati dobre rezultate u svom radu. Uostalom, to im i mi želimo.

D. Mončićević

IZ NAUKE I TEHNIKE

Miševi osijedili na putu u svemir

Prilikom jednog nedavnog eksperimentalnog puta u prostor, crni miševi koji su poslani balonom na visinu od 17 milja (27 km), počeli su da sijede. Ova je činjenica objavljena u posljednjem broju »Britanskog medicinskog žurnala« u jednom članku u kome se raspravlja o biološkim problemima putovanja u svemir. U članku se kaže da nacrt jednog vazdušnog vozila sa kojim bi se putovalo u prostor i moglo opstojati u njemu i na visini od 120 milja (192 km) ni u jednoj zemlji nije napustio projektantsko odjeljenje iako se nedavno tvrdilo da je sasvim ostvarljiva zamisao izgradnje jednog malog instrumentalnog satelita. Dosadašnji eksperimenti sa životinjama vršeni su na visini od 27 km prenošenjem miševa i voćnih mušica u zatvorenim gondolama balona do ove naznačene visine, osim toga snimljeno je na filmu slanje miševa i jednog majmuna do skoro dvostruke visine pomoću rakete. O tome je napisan i kratak izvještaj. U eksperimentima sa balonom na zemlju se živo vratilo osam miševa ali su zabilježeni samo pripremni rezultati eksperimenta. »Miševi koji su se vratili na zemlju, imali su veći broj bijelih dlaka od uobičajenog broja za ovi vrstu životinja i naučnici vjeruju da je ovo posljedica bombardovanja teških kosmičkih jezgra« kaže se dalje u članku. »Jedan od miševa, četiri mjeseca poslije leta u balonu dobio je prugu bijelih dlaka koju je mogao da prouzrokuje ovlašni dodir jednog takvog kosmičkog jezgra. Naučnici vjeruju da bi koža sa korjenima bijele dlake mogla da posluži kao biološki puto-

kaz«. U članku se dalje ističe da kosmički zraci nisu jedina opasnost na koju bi ljudi naišli na putu u prostor. Meteoriti i čestice meteorske prašine koji lete strahovitom brzinom, mogli bi da prodru kroz omotač svakog svemirskog aviona koji bi sreli na svom putu što bi ugrozilo vazdušni pritisak u unutrašnjosti aviona, a možda i živote ljudi u njemu. Postoje fiziološki i psihološki problemi čiji se obim za sad ne može odrediti i koje treba proučavati. Za sad su vršeni neki pripremni eksperimenti sa ljudima i morskim kornjačama. Za vrijeme jed-

nog od ljetova na kome su vođene i morske kornjače u rezervoaru sa vodom, usporevanje brzine na velikoj visini dovelo je do toga da se voda u akvarijumu podigla i slobodno lebdjela u vazduhu. Na nula gravitacionoj sili, čovjek bi se osjećao kao pijan i bio bi osamućen ali izgleda da bi iskustvo i vizuelna sredstva uspješili da savladaju ove neugodnosti. »Izgleda da nije tako blizu dan kada će čovjek nesmetano moći da se vine u prostor«, kaže se u završnoj riječi članka. »Izgleda da će prvi sisari koji će se vinuti u svemir, biti miševi i neobično

interesantna voćna mušica, koji će dati izvjesne podatke, ako ikakve, o genetičkim opasnostima i problemima kosmičkih zrakova.

Nuklearni naučnik upozorava svijet

Profesor Markus Olifant je 3 januara u jednom govoru upozorio svijet i rekao da ljudi moraju da gledaju realno na svoje odgo-

Prašina od pepela

Britanija je počela upotrebljavati kao novu sirovinu za izradu cigalja prah od pepela goriva. Proizvodnja ovog praha dostigla je danas 2,500.000 tona i očekuje se da će se ona udvostručiti do 1960 god. U 1953 god. električne centrale Velike Britanije, prilikom proizvodnje električne energije dale su preko 2,500.000 tona pepela. Ranije je uklanjanje pepela povećavalo proizvođačke troškove električne energije za 1,500.000 funti. Pepeo bi se obično odnio na velika dubrišta na nekoliko milja od električnih centrala. Međutim, danas godišnja brda pepela pretvaraju se u prah od kojih se iz-

vornosti prema životu na zemlji ako žele da izbjegnu rat koji bi značio potpuno uništenje.

Profesor Olifant koji je direktor

raduju cigle za izgradnju kuća i fabrika. Stručnjaci vjeruju da je ovaj moderni proces sličan starom pomoću koga su antički Rimljani gradili svoj Koloseum praveći cigle od vulkanskog pepela pomješanog sa krečom. Danas se u prah istisnjeni pepeo miješa sa ilovačom za cigle koja se upotrebljava umjesto cementa ili pijeska za beton ili za izradu građevinskih blokova betonskog tipa. Cigle dobrog prosječnog kvaliteta prave se, na primjer, od 85% pepela i 15% ilovače, pečenjem na temperaturi između 900°—1000° C.

tor visoke škole za fizičke nauke na univerzitetu u Kanberi u Australiji govorio je u Hobartu. Profesor je rekao da ima malo ljudi koji pošteno i zrelo razmišlja o problemu kako da se ugasi vulkan rata koji sada ugrožava svijet. Međutim, jedan budući rat ne bi samo uništio milione ljudi nego bi u takvoj mjeri opustošio površinu zemlje da bi trebalo da prođu milioni godina pa da zemlja ponovo postane plodna.

Profesor Olifant je dodao da su blagodati koje je čovječanstvo dobilo od nauke i preko nauke i tehnologije od neosporne vrijednosti, naročito na polju komunikacija, medicine, poljoprivrede i tome slično, ali iste te prednosti mogle bi da stvore propast i puštoš koje će se moći ukloniti samo onda ako ljudi na odgovornim položajima shvate opasnost koja sa sobom donosi ovo naše doba nauke.

Pravni savjeti

PRAVO NA INVALIDSKU PENZIJU RADNIKA I SLUŽBENIKA MLADIH OD 25 GODINA

Obolio sam od tuberkuloze pluća i oglašen za preko 75% nesposobnim te predloženo za penziju. Imam 2 godine i 8 mjeseci radnog staža a mlađi sam od 25 godina života. Da li imam pravo na invalidsku penziju?

M. Vujić

ODGOVOR

A smislu člana 48 Zakona o socijalnom osiguranju radnika i službenika i njihovih porodica, radnici i službenici mlađi od 25 godina mogu steći pravo na invalidsku penziju pod uslovom da je neposredno prije oboljenja proveo u radnom odnosu najmanje 6 mjeseci neprekidno, odnosno sa prekidima najmanje 5 godina.

Iz Vašeg pitanja se ne vidi da li Vaš radni staž od 2 godine i 8 mjeseci iznosi samo vrijeme provedeno u radnom odnosu ili je tu uključeno i bolovanje. Ukoliko ste, dakle, neposredno prije bolovanja bili u radnom odnosu neprekidno 6 mjeseci tada imate pravo na invalidsku penziju, koja ne može biti manja od 4500 dinara.

SLUŽBA U STALNOM KADRU U JNA NE PREKIDA RADNI STAŽ

Radio sam u preduzeću od 1 VII 1947 do 21 IX 1951 godine kada sam stupio na otsluženje kadrovskog roka u JNA. Po otsluženju kadrovskog roka prijavio sam se Birou rada radi zapošljenja i javio se sve do 1 XI 1954 godine kada sam se uposlio. U radnom odnosu proveo sam od 1 XI 1954 do 1 XII 1954 godine kada sam obolio od tuberkuloze i nalazim se na bolovanju i liječenju u bolnici. Kakvo pravo imam po Zakonu o zdravstvenom osiguranju radnika i službenika.

Dj. B.

ODGOVOR

Radnici i službenici koji imaju radni staž od 6 mjeseci neprekidno ili 12 mjeseci sa prekidima za posljednje 2 godine uposlenja imaju pravo na naknadu umjesto plate u 100% iznosu od osnova za naknadu ukoliko oboljuju od tuberkuloze. U ovaj radni staž računa se i vrijeme prijavljivanja Birou za posredovanje rada ukoliko je prijava Birou uslijedila u roku od 30 dana od prestanka uposlenja odnosno u roku od 30 dana nakon otsluženja kadrovskog roka. Služba u stalnom kadru u JNA ne računa se u radni staž ali se smatra da u poslu nije bilo prekida u koliko se u roku od 30 dana nakon otsluženja kadrovskog roka uposli ili prijavi Birou rada. Prema tome u koliko ste vi iz radnog odnosa neposredno otišli u JNA a nakon otsluženja roka u roku od 30 dana prijavili se Birou rada i javljali se sve do uposlenja, tada ispunjavate uslove za priznanje prava na naknadu umjesto plate u punom iznosu odnosno dok se nalazite u bolnici u smanjenom iznosu prema broju članova porodice koje izdržavate.

Sport

Dosta je bilo odugovlačenja i čekanja

OPET INCIDENTI! JOŠ UVLJEK TEŠKI PREKRŠAJI. DOKLE SAMO TAKO?

Nedeljni prijateljski susret protekao je u neočekivanom »ratničkom« raspoloženju. Jedan dio igrača nastojao je na bilo koji način — pod svaku cijenu da dođe do lopte, što je imalo za cilj: onesposobljavanje protivnika. Oštri startovi prelazili su u grube nastupe. Atmosfera na igralištu odudarala je od prijateljskog susreta.

U 43 min. igre Ivanišević »Buljo« — kapiten i centarhalf Rudara — kome na ovoj utakmici nije polazilo za rukom, udario je nogom Hadžialića (BSK) u cjevaniću, kada ovaj nije imao loptu. Hadžialić je uzvratilo rukom. Obojica su isključena iz igre. I pored toga ovo nije bio jedini prekršaj.

Utakmica je donijela još par većih prekršaja. Kapiten domaćih Radaković u par navrata opomenuo je svoje igrače koji su bili »uzvratili« protivniku udarce. Međutim nešto kasnije — poslije indirektnog udarca u kaznenom prostoru Rudara, Đurasović (BSK) — koji je bio »uklješten« od dva protivnička igrača, ostao je ležati. Sudija nije prekidao igru. Lopta je prešla na BSK-ovu polovinu. Radaković i voda navale Rudara pošli su na loptu. Nad Radakovićem je načinjen prekršaj. Sudija Jovanović i ovog puta nije reagirao. Radaković — na sveopšte čuđenje, jakim udarcem rukom pogodio je vodu navale Rudara. Ovaj gest Radakovića — koji je za svaku osudu, izazvao je gnusanje prisutnih.

Na ovoj utakmici, oba kapitena isključena su iz igre!

Poslije ovih ispada postavlja se pitanje ponovo: kada ćemo prestati gledati fizička obračunavanja, namjerne prekršaje, silovite i opasne nastupe? Kada će svega toga nestati?

Prošlonedeljni susret je pokazao da upravama klubova, Nogometnim forumima i sudijskoj organizaciji pretstoji u ovoj godini veoma težak i važan posao pun odgovornosti. Da se ne bi ispadi ponavljali, treba već jednom prekinuti sa dosadašnjom praksom: kažnjavanjem — otstranjenjem igrača sa zakašnjenjem, na koji način je odluka gubila na efektu.

I igrači trebaju igrati fer — sport ski. S ovom namjerom trebaju i ući u igru. Svog igrača — a i protivničkog, trebali bi u slučaju grube igre opominjati. Igrači trebaju osjećati daleko veću odgovornost i gajiti daleko veću ljubav prema klubu — revolt svoj trebaju stišati, a ne udarom reagirati, jer na taj način najmanje potpomazu svoj klub. **Konačno ovakav način borbe protivnik je i kosi se sa pravilima našeg sporta.**

Izjednici iz susreta BSK — Rudar, zaslužuju oštru kaznu ko-

jom ih treba odmah, bez oklijevanja kazniti.

Ne treba odugovlačiti sa izricanjem kazni, već treba izjednici što oštrije i brže kazniti, jer **bilo je dosta odugovlačenja i čekanja!**

BSK je u neželjeni rezultatski i terenski nadigrao protivnika čiji igrači za 30 min. triog poluvremena nisu uputili ni jedan udarac na vrata BSK-a. Svoju veliku premoć BSK je i brojčano izrazio sa 5:0 (4:0). Vrijednost ove pobjede znatno je umanjena zbog nesportskog ispada Hadžialića i Radakovića — koji zajedno sa Ivaniševićem zaslužuju oštru kaznu.

Pri vođenju ovog susreta često je griješio sudija Jovanović, za koga smo dobili dojam da je veoma zbunjeno vodio ovaj susret. Međusudija Fazlić — koji se često nije nalazio u liniji odbrambenih igrača, nije u par navrata na vrijeme davao upozorenja.

U revanš susretu 5:0

Malo je ko vjerovao da će banjalučki BSK poslije pretrpljene katastrofe od 3:7 u Ljubici, zabilježiti u susretu u Banjoj Luci visoku pobjedu nad Rudarom iz Ljubice. Prošlonedeljna igra BSK-a bila je najbolja od svih dosadašnjih. BSK-ovci su veoma brzo izvodili svoje napade i već u 7 min. Dubčić je efektivnim zgoditkom povećao vodstvo na 2:0.

Utakmica BSK — Rudar doni-

jela je niz grubosti. Zbog namjernog međusobnog udaranja u 43 min. isključeni su iz igre Ivanišević (R) i Hadžialić (BSK). Daleko teži prekršaj načinio je Radaković (BSK) kada je jakim udarcem pogodio vodu navale Rudara — koji je prethodno na Radakoviću izvršio prekršaj, nakon čega je sudija isključio Radakovića iz igre.

Borac je održao godišnju skupštinu

Godišnja skupština najpopularnijeg fudbalskog kolektiva Banje Luke — Borca održana je, pred ne baš velikim brojem prisutnih, u utorak u sali GP »Krajine«.

Skupština je pored ostalih prisustvovao drug Niko Jurinčić kao i pretstavnik Banjalučkog fudbalskog saveza i fudbalskog kluba Radnički. BSK, što prilično začuđuje nije uputio svoga pretstavnika na ovu skupštinu.

Kroz referat o radu u periodu od zadnje skupštine — kojeg je podnio predsjednik kluba drug Hadimujagić, iznešene su negativne pojave koje su se pojavile poslije ispadanja iz Druge lige i dok se Borac takmičio u njoj. Osuđena je politika dovođenja igrača sa strane što je naravno uslovljavalo zapostavljanje vlastitog podmlatka. Ovakva politika naročito se osvetila kada se Borac našao u Republičkoj ligi jer su ga pridošli »asovci« napustili. Dosadašnja uprava prihvatila se teškog i odgovornog zadatka da sredi skoro haotično stanje u klubu i da povrati ugled koji je Borac godinama uživao kao radničko društvo sa tradicijama.

Raskinuvši sa nekolicinom igrača koji su negativno uticali na mlade igrače nova uprava se orijentisala na igrače iz podmlatka koji su se htjeli boriti za boju kluba. Podvučeno je da je trener Čindrić uspio da unese dosta discipline u rad i da je posjećivanje treninga zadovoljavajuće.

Obzirom da se postojeći stadion nalazi u vrlo lošem stanju Borac se obratio za pomoć NOG-a i sreća da bi izveo najnužnije opravke i nadogradnju stadiona. Začudila nas je činjenica da je u proteklom periodu ubrano samo 15.000 dinara članarine.

Predloženo je da se uključi mladi tim u takmičenje Popsavezne lige i da se Borac primi patronata nad prvenstvom neregistrovanih igrača koje se svakog ljeta održava u Banjoj Luci.

U svom izlaganju drug Niko Jurinčić istakao je da Borac kao radničko društvo ima veliki broj prijatelja i da do njegovog rasturanja — kako su se pronosili glasovi uopšte ne može doći. Kada se Borac našao u teškoj situaciji izvjestan broj članova uprave podnio je ostavku ne mogavši se uhvatiti u borbu sa nizom teškoća.

U nedelju 13 februara održan je prijateljski kuglaški susret na dva fronta između KK Radnički i KK Hrvatoka Kostašnjice. Susret prvih ekipa završio se pobjedom gostiju sa 206:137 čučeva, dok je druga ekipa KK Radnički pobijedila kombinovani tim Hrvatoka Kostašnjice sa 245:196 čučeva.

Kuglaški su nastupili u sastavu za I ekipu domaćih: David, Stojančević, Danil, Stijačević, Kojić, Toljić, Nađ, Rabrić,

Dobro je što je došlo do ovih ostavki jer takvi ljudi nisu ni zaslužili da vode Borac. Potrebno je što više veze i to čvrste sa članstvom jer se tako može najbrže nešto poduzeti. Očito je — istakao je drug Jurinčić — da kvalitet i masovnost sporta u Banjoj Luci ni izdaleka ne zadovoljava i zato će uskoro SSRN razmotriti na koji način da se ovo stanje popravi. Istaknuvši da Borac nema uopšte društvenih prostora drug Niko je podvukao da bi se u prostorijama kad bi one postojale mogla prerađivati burna istorija Borca a to bi vaspitno uticalo na mlade generacije.

U novu upravu izabrani su slijedeći drugovi: Hadimujagić, Buca, Mičević, Vujičić, Roje, Karabegović, Ganibegović, Marinković, Džonlagić, Pračić i Ibrahimbegović.

L. Papić

ПРИЈАТЕЉСКИ СУСРЕТ КУГЛАША

Par i Komlenović, dok su za goste nastupili: Cirić, Janjanić, Sabljar, Jakovac, Vorojević, Skrbina, Sušančević, Šubarić, Vesnić i Avdić. Sudija Komlenović Vinjo.

Za II ekipu domaćih nastupili su: Matić, Ranić, Bojčić, Abuća, Stakić, Domazet, Skukan, Kubelka, Perduv i Sikić, dok za Hrv. Kostašnjicu: Tominić, Sabljar, Deverak, Čosački, Vorojević, Tadić, Tepšić, Novalić, Jakovac i Avdić.

Vrbaš je odličan teren za sportski ribolov

Vrbaš izvire u središnjoj Bosni ispod planine Vranice, nedaleko sela Šćita.

Od snažnog vrela koje pune oborine sa velikih šumskih prostranstava ove planine, teče ova naša planinska rijeka probijajući se 253 km. kroz klisure, doline i polja do svog ušća u Savu nedaleko Srpa.

Duž čitavog toka Vrbaš prima oko tridesetak pritoka od kojih su najveća Pliva, Ugar i Vrbanja. Izvor Vrbaša leži 1670 metara nad morskou površinom a ušće tek 88 metara. Zbog tako velike visinske razlike voda juri velikom brzinom kroz korito, prebacuje se preko zapjenjenih bukova i stvara mnoštvo preljeva i brzaca koji se ne smiruju čak ni u najdonjem toku.

Oбилje hladne i čiste vode, koja se na svakom buku i preljevu ponovno osvježuje pruža povoljne uvjete za život plimniti vrsta riba i na daleko poznate vrste krupnih riječnih rakova.

Od izvora do Gornjeg Vakufa tok Vrbaša je naseljen pastvom i lipljenom. Od Gornjeg Vakufa do Banje Luke pastava ima sve manje a umjesto nje pojavljuje se mladica i dijeli životni prostor s lipljenom i bjelicama koje ispod brane u Delibašinom selu postaju najčešći stanovnici ove rijeke.

Za upoznavanje gornjeg toka Vrbaša najpogodnije je Bugojno. Veliki moderni hotel pruža udoban smještaj a odlična cesta i željeznička pruga Bugojno — Jajce omogućuje pristup na bilo koji dio toka od Gornjeg Vakufa do Jajca. Od Jajca prema Banjoj Luci Vrbaš ulazi u kanjone koje prekidaju doline i pristupačni teren: oko Crne Rijeke, Bočca, Krupe na Vrbasu, Rekavice i Karanovca pa do Banje Luke. U kanjonima tereni nisu pristupačni za lov. Tek kad se rijeka raširi u brzacima i preljevima u spomenutim kotlinama pruža Vrbaš pogodne terene za lov, naročito lipjana i mladice. U Bočcu turisti mogu da odsjednu u malom hotelu a isto tako i prespavaju u zgradi mrjestilšta u Krupi na Vrbasu.

Pitomu dolinu Rekavice naglo prekida kanjon Tijesno. Nakon tri kilometra bučnog toka u uskom koritu Vrbaš izlazi iz kanjona u dolinu Karanovca odakle u nizu preljeva i brzaca teče sve do Banje Luke.

Brana u Delibašinom selu još jednom na čas zaustavlja Vrbaš. Ispod nje nastaje donji tok ove rijeke koja vijuga kroz plodno Lijevo Polje, nosi obale i slaže duge pješčane sprudove. U tom dijelu toka lipjan se ne pojavljuje, mladice su rijetke i umjesto njih prevladavaju ribe bjelice, somovi, smuđevi, štuke, klenovi, podusti i plotice.

Od Laktaša prema ušću Vrbaš je ostavio mnogo starih dijelova korita. To su starače, obrasle vrbama i trskom u čijim mlrinim vodama žive štuke.

Polako i neprimjetno u velikoj Savi nestaje bistre vode Vrbaša donesene iz dalekih planina središnje Bosne.

U NEDELJU PRIJATELJSKI SUSRET

Borac - Metalac (Zagreb)

U nedelju 20 februara banjalučki Borac prima u goste člana Druge savezne lige, zagrebački Metalac.

Ovaj susret predstavljao je stvar — mladim igračima Borca, prvi javni nastup u ovoj godini pred banjalučkom publikom. Zagrebački Metalac predstavljao je jako jak protivnik. U njegovoj ekipi danas igraju — pored ostalih: Arneri, Firm, Pukšec i Bosanac, koji su prošle godine pristupili kao pojačanje u ovaj klub. Vrijednost Metalca najbolje pokazuju rezul-

tati novogodišnje turneje po Zapadnoj Njemačkoj i Švicarskoj na kojoj je Metalac sva četiri susreta riješio u svoju korist sa omjerenom zgoditaka 15:8, iako su im protivnici bili sasvim dobre ekipe. Tom prilikom čirški »Sport« je pisao: »... Metalac je prevazišao sva očekivanja. Četrnaestorica igrača koji su se izmjenila u timu, imponovali su sjajnim vladanjem loptom, vanrednom kondicijom i elegantnom igrom koju su »pleli« po čitavom terenu. Ovaj zaista jak tim iz Zagreba — koji pripada Druvoj jugoslovenskoj ligi, predstavljao bi snažnu ekipu u Švicarskoj Prvoj divizionu«.

Laskava ocjena po Metalac! Stoga očekujemo veoma lijepu i dobru igru na utakmici koja prestoji. Sa nestrpljenjem mnogi očekuju prvi nastup Borca, koji će vjerujemo nastupiti sa »novajlijama« Dufićem i Kozinom.

Nedeljni susret Metalac — Borac pokazaće nam da li je vrijedilo provesti nedeljno poslije podne na Stadionu.

KROZ Banju LUKU

SA SJEDNICE NARODNOG ODBORA GRADA

Donesena je odluka o raspisivanju dopunskih izbora u nekim izbornim jedinicama

Na zajedničkoj sjednici Gradskog vijeća i Vijeća proizvođača održanoj 4 ovog mjeseca imenovani su članovi upravnog odbora Ošte bolnice, Gradske poliklinike, Gradskih apoteka i Mikotične bolnice u Banjoj Luci.

Na posebnim sjednicama oba vijeća donesena je Odluka o izmjenama i dopunama Tarife opšinskog poreza na promet kao i rješenja: o odobrenju rada predstavništva OZEBiH-a u Banjoj Luci, odobrenje osnivanja prodavnice cipela preduzeća »Josip Kraš« iz Karlova u Banjoj Luci i dr.

Na posebnoj sjednici Gradskog vijeća donesena su rješenja o eksproprijaciji nekretnina za potrebe NOG-a i za potrebe Fabrike celuloze u Banjoj Luci u svr-

hu izgradnje stanbenih zgrada, kao i rješenje o raspisivanju dopunskih izbora za izbor odbornika ovog vijeća u izornoj jedinici br. 17 i 49.

U izornoj jedinici broj 49 birali su opozvali ranijeg odbornika Čejvan Hamida, a odborniku u izornoj jedinici broj 17 uvažena je ostavka na dužnosti odbornika, zbog čega će se u ovim izbornim jedinicama održati izbori 10 aprila ove godine.

Na posebnoj sjednici Vijeća proizvođača raspisani su dopunski izbori za izbor odbornika ovog vijeća u izornoj jedinici broj 25, koju izornu jedinicu sačinjavaju privredna preduzeća: »Obučar«, »Gumirad«, »Pliva«, »Pivovara« i Šumska uprava u Banjoj Luci.

S. V.

ČITAOCI — SARADNICI

STARE NATPISE TREBA UKLONITI

Veći dio putnika iz Gornjeg Šehera i oni koji u ovaj kraj ponekad navraćaju primjetili su na jednoj dotrajaloj zgradi natpis koji nas podsjeća da je ovdje prije nekoliko mjeseci bila smještena Apotekarska stanica.

Ona je odavno iseljena iz ovih prostorija. Sada je ovdje privatni

stan. Jedino što nas podsjeća na nekadašnje prisustvo ove stanice je onaj natpis radi koga seljaci često dolaze pred vrata i čekaju po sat-dva dok ih neko od ukučana ne obavijesti u čemu je stvar. Ukoliko je ovaj slučaj u nadležnosti Uprave gradskih apoteka ne bi bilo loše da se ovaj trag ukloni.

B. Ž.

Naš humor

— Sta li piše na ovoj ploči?
— Čistoća je pola zdravlja....

— Oh, zašto mi novinama zamotavate meso?
— Ne mari ništa, ta pročitao sam ih....

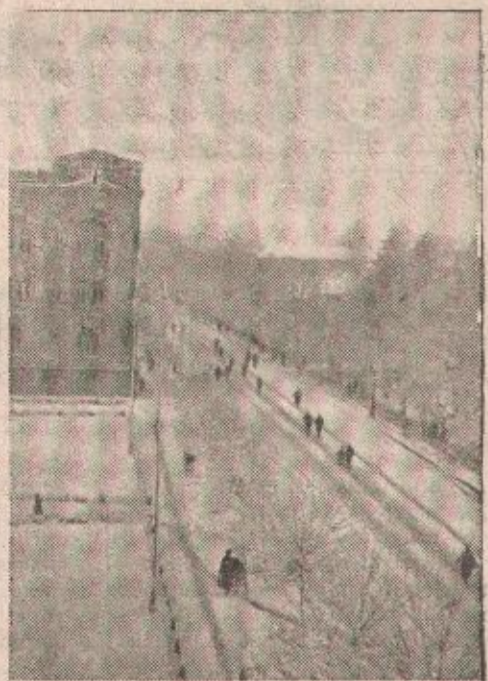
— Taman sam dobio bolovanje i pošao kumu u Beograd, kad se ja pravo razbolih....

ZBOG NEPAŽNJE IZGUBILA NOGU

Na željezničkoj stanici u Predgrađu 14 ov. mj. dogodila se nesvakidašnja saobraćajna nesreća u kojoj je teže nastradala Dušanka Mitrašinović, službenica Preduzeća za opravku vagona i lokomotiva. Izlazeći iz stanice prema svom stanu, ona je u momentu kada je teretni voz ulazio u stanicu požurila da pređe preko kolosjeka. Ne ocijenivši otstojanje od voza koji joj se približavao, on ju je zahvatio i otklekao joj potpuno desnu nogu, dok joj je lijeva noga teže povređena. Pored toga ona je zadobila teže povrede po glavi jer ju je voz vukao za sobom preko 30 metara. Njeno stanje je još nezvjesno. (N. R.)

U prošloj sedmici imali smo promjenjivo vrijeme. Snijog, kiša i sunce smjenjivali su se u toku dana po nekoliko puta. Ovom prilikom naš reporter je napravio jedan salmak iz Doma kulture sa pogledom na ulicu Maršala Tita.

Na slici je veoma živo. U ostalom, to su prvi jutarnji časovi, kada veći broj građana odlazi na posao.

NEOZBILJNA KARIKATURA

U prošlom broju — 11 II 1955 god. — Banjalučkih novina izašla je jedna karikatura koja se odnosi na slabu posjetu Narodnom muzeju u Banjoj Luci. Potpisnici karikature su Simić i Radanović.

Ne sumnjamo u dobru namjeru uredništva da kroz objavljenu pomenutu karikaturu potstakne građane na posjete muzeju. Međutim, način na koji se to htjelo postići nesretno je izabran jer je karikatura Simića i Radanovića neozbiljna, neuduhovita i uvredljiva.

Cilj ovog dopisa nije da ulazi u problem slabe posjete, uopšte muzejima, pošto to zalazi u domen stručnog rješavanja u samim muzejima i stavljanja tog pitanja na širu društvenu osnovu. Želja je dopisa da iznese izvjesno činjenično stanje kako Muzeja u Banjoj Luci tako i muzeja koji se nalaze u centrima naše zemlje.

Posjeta našim muzejima u čitavoj zemlji uopšte uzevši je nedovoljna, mada neuporedivo veća nego prije rata. Jedna anketa među kulturnim radnicima koja je izašla 10 X 1954 godine u Borbi, rječitno pokazuje da se rješavanju tog pitanja prišlo veoma ozbiljno.

Mada su naši muzeji veoma lijepo uređeni, aranžirani po savremenim muzeološkim principima i veoma bogati, ipak ne skreću na sebe dovoljnu i dužnu pažnju publike. Posjeta muzejima i njihovo korišćenje u prosvjeđivanju širokih redova publike nije u skladu sa zalaganjem, naporima i mogućnostima koje danas muzeji imaju.

Nažalost, još i danas izvan muzeja prevladuje shvatanje da su muzeji sabirališta kojekakvih starina, koje danas ničemu ne služe, a sa kojih muzejski radnici povremeno skidaju prašinu. Zbog takvog uvjerenja publike i drugih okolnosti kao npr. slabo interesovanje štampe, radia i filma za ove ustanove, kao i uopšte slabe reklame putem prospekata, čak i naši veliki i poznati muzeji ostaju bez posjeta. Tako npr. Muzej grada Beograda nedovoljno je posjećen. Njega je 1947 godine, uključivši i kolektivne posjete posjetilo samo 2.862 posjetilaca. Slično Muzeju grada Beograda i Prirodnački Muzej srpske zemlje ima slabu posjetu. Godine 1949 on je imao 1.413 pojedinačnih posjeta.

Narodni muzej u Banjoj Luci u periodu od 10 X 1954 god. do 15 II 1955 godine tj. za četiri mjeseca, posjetilo je ukupno 1.386 posjetilaca. Obzirom na kulturnu tradiciju koju posjeduje publika po našim glavnim gradovima, može se slobodno reći da je banjalučki

Muzej u dovoljnoj mjeri odgovorio svom zadatku i da se publika u Banjoj Luci interesuje za njegov rad.

Zadatak popularisanja i upoznavanja javnosti o radu i značaju Muzeja dužnost je svih ustanova koje se bave ma kakvom propagandom.

Redakcija Banjalučkih novina za posljednjih nekoliko mjeseci donijela je nekoliko dopisa o radu Muzeja, tako da začuđuje činjenica da je pomenuta karikatura puštena.

M. DRAŠKIĆ
kustos Nar. muzeja

OVE NEDELJE

REPERTOAR NARODNOG POZORIŠTA

Petak, 18 februara nema predstave.

Subota, 19 februar: »Zlatni oktobar«, komedija u tri čina od Mire Miheličeve, cijene ulaznica od 25-60 dinara. Početak u 20 časova.

»PALAS«
»GROF MONTE CRISTO«

»KOZARA«
»EVO NAS OPET«

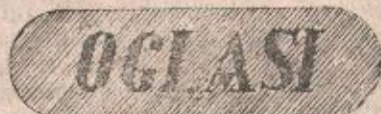
»R. ČAJAVEC«
»RAZBOJNIK«

»VRBAS«
»ZEMLJA SMLJEŠKA«

DOM JNA
»DUGO SJEĆANJE«

DOLAZE SLIJEDEĆI FILMOVI:

»EŠALON DOKTOR M.«
»INSPEKTOR JE DOŠAO«
»MADAM X«
»MELBA«

PRODAJE se jednokatna kuća, sa komforom od 3 sobe. Cijena povoljna. M. Mešinovića ul. 2. Upitati upravitelja kuće.

PRODAJE se vila uz centar grada, ustanovi preduzeću ili privatniku Banja Luka, Nikole Tesle 13. — Interesenti da se jave na Dr. Marija Rebac, Opća bolnica Bjelovar.

Nedelja, 20 februar: »Đavolov učenik«, melodrama u pet činova od Bernarda Šoa, cijene ulaznica od 25-60 dinara. Početak u 15 časova.

Nedelja, 20 februar: »Andre Stitikeca«, komedija u 3 čina od nepoznatog dubrovačkog pisca. Cijene ulaznica od 25-60 dinara. Početak u 20 časova.

Ponedjeljak, 21 februar nema predstave.

Utorak, 22 februara: »Zlatni oktobar«, komedija u tri čina od Mire Miheličeve, dačka predstava. Cijena ulaznica od 1535 dinara. Početak u 19 časova.

Srijeda, 23 februara nema predstave.

Četvrtak, 24 februara: »Mala Florani«, opereta u 3 čina od Ive Tijardovića. Cijene ulaznica od 60-120 dinara. Početak u 20 časova.

Petak: Dežurna apoteka broj 1 (ulica Šoše Mažara)

Subota: Dežurna apoteka broj 2 (ulica Marije Bursać)

Nedelja: Dežurna apoteka broj 3 (ulica Vese Masleše)

Ponedjeljak: Dežurna apoteka br. 4 (ulica Vese Masleše)

Utorak: Dežurna apoteka broj 1 (ulica Šoše Mažara)

Srijeda: Dežurna apoteka broj 2 (ulica Marije Bursać)

Četvrtak: Dežurna apoteka br. 3 (ulica Vese Masleše)